

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6.— L, polletno 12.— L, celoletno 24.— L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L. — Posamezna številka 60 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 10. avgusta naslednje vojno poročilo:

Skromnejše operativno delovanje na kopnem in delovanje letalstva na egiptskem bojišču.

Britanska letala so metala bombe na nekatera središča v našem zaledju in pri tem ubila pet libijskih civilistov. Škoda je le neznatna. Letalski oddelki osi so napadali poinevi in ponoči letalska in pomorska oporišča na Malti.

Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo 10. avgusta vojno poročilo, iz katerega povzemamo: Nemške pehotne divizije, podpirane od oddelkov letalstva, so po hudih borbah zavzele za sovjetsko vojno industrijo važno mesto in prestolnico kubanske pokrajine Krasnodar.

Tudi Majkop, središče važnega petrolejskega področja, je bil v naskoku zavzet. V naglem prodoranju proti jugovzhodu so nemške čete dosegle Platigorsk. Južnozahodno od Stalingrada se sovrtažnik obupno brani. Njegovi protinapadi so bili razbiti v trdi borbi. V velikem loku Dona je bila močna sovražna skupina zapadno od Kalača obkoljena. Vsi poskusi, da bi se prebila, so ostali neuspešni. Obkoljeni in na tesni prostor stisnjeni armadi zadaja letalstvo hude izgube. Letalstvo je razen tega bombardiralo sovražne čete na pohodu in pri vkrcanju v severnokavkaskih lukah. Bojna letala so potopila v luki Anapi eno trgovinsko lačjo, nalajljno ladjo pa poškodovala z bombami. Južno od Stalingrada je bil od letal razdejen sovjetski oklopni vlak. Južno od Rževa sovražnik še nadalje napada. Vsi napadi so bili po ogorčenih borbah zavrnjeni.

Tokijski list »Clugia« trdi, da kažejo prihod angleškega veleposlanika Archibalda Clarka Kerra in ameriškega generala Bradleya v Moskvo kakor tudi glasovi o potovanju Churchilla v Moskvo na

nadaljnje spletke v zvezi z ustanovitvijo druge fronte v svrhu rešitve Sovjetske zveze pred polomom.

List naglašuje, da ustanovitev druge fronte ni nujno omejena na Evropo, na Vzhodno Azijo ali na Afriko. Zato da mora Japonska to reč dobro razumeti in biti spričo bližanja odločilne bitke med Nemčijo in Sovjetsko zvezo čedalje bolj pripravljena za doseg zmag.

Japonski glavni stan je objavil poročilo, da je japonsko brodogradništvo začelo nov hud udarec angleško-ameriškega brodogradništva v morju pri Salomonskem otočju,

kjer je potopilo ali hudo poškodovalo 28 sovražniških ladij Bitka, ki se je začela 7. t. m., se ob objavi tega poročila še nadaljuje.

Iz Rima poročajo: Po poluradnih vesteh iz Bombaya so bili

Gandhi, Nehru in 17 drugih najvplivnejših članov indijske kongresne stranke aretirani.

Trije policijski avtomobili so se ustavili zjutraj pred Gandijevim domom. Angleški funkcionarji so stopili v njegovo stanovanje in mu sporočili povelje za aretacijo. Gandhi je mirno opravil svoje molitve, se oblekel in sledil funkcionarjem v avtomobil, s katerim so ga odpeljali na železniško postajo. Tja so dospeli tudi vozovi z drugimi aretiranimi indijskimi voditelji. V pokrajinah so bili aretirani še drugi indijski vodje. Zaradi tega so bili v raznih krajih hudi izgredi.

Iz Berlina poročajo: Izjava angleškega zunanjega ministra Edena, da bodo Angleži in zavezniški nekatera evropska vprašanja rešili in zavarovali z vojaško zasedbo, ne pa s kakimi razsodišči, priča, da

vsebuje angleško-sovjetska pogodba skrivna določila

o taki zasedbi. Toda storjeni so bili ukrepi, da se

Duce v Goriziji

Iz Rima poročajo:

Dne 31. julija zjutraj je Duce ob spremstvu tajnika Fašistične stranke došel z letalom brez predhodne napovedi na letališče v Gorizii. Sprejel ga je general Ferrero, poveljnik armadnega zbora »Trieste«. Z letališča v Gorizii se je Duce napotil v Redipuglio, kjer se je poklonil na grobu vojvode d'Aoste, poveljnika nepremagane 3. armade, in ob grobovih stotisoč padlih, ki tu počivajo. Po kratkem odmoru je Duce nadaljeval pot v avtomobilu proti Castelnuovu d'Istria in v neko vas v bližini stare meje, kjer je prisostvoval zanimivim vežbanjem streljanja z močnjaki in novimi topovi za pehoto. Potem se je udeležil skromnega obeda v oficirski menzi, nato pa se je vrnil v Gorizii, kamor je došel ob 15.30 ur.

Na poveljništvu vojaškega okrožja je Duce zbral k raportu skupino poveljnikov, ki so se v ta namen tu sestali. Navzočni so bili šef generalnega štaba maršal Cavallero, šef glavnega stana vojske general Ambrosio, vrhovni poveljnik Oboroženih sil v Sloveniji in Dalmaciji general Roatta, poveljnik armadnega zbora »Trieste« general Ferrero, poveljnik ljubljanskega armadnega zbora general Robotti in poveljnik 5. armadnega zbora, ki je na Hrvaškem, general Coturri z generalštabnimi oficirji posameznih poveljništev.

Na Ducejev poziv je general Roatta obširno poročal o položaju v Sloveniji in na bližnjem ozemlju. Poročal je o izvajanih vojaških ukrepih, ki so v teku za zagotovitev reda in miru v teh pasovih, ter je očitno tudi program za bodočnost.

Duce je potem, ko je zahteval od generala Roatta razna pojasnila in poudaril, da je videti položaj z mnogokaterih vidikov zadovoljiv, govoril in orisal navzočnim splošni operativni položaj na raznih frontah osi ter je določil v okviru splošne operativne situacije italijanski vojaški položaj in navedel razne naloge, ki so poverjene našim obo-

roženim silam na raznih bojiščih. Duce je prešel nato na tehnično preučevanje raznih zahtev in smernic, ki jih je dal glede tega, ter je nakazal možnosti in načrte za bodočnost, zaustavljajoč se posebno pri problemih, ki naravnost zanimajo obmejne pas ter Slovenijo in Dalmazijo s posebnim ozirom na Slovenijo. Raport je trajal skoro dve uri in se je zaključil z natančnimi navodili, ki jih je Duce dal zbranim poveljnikom.

Že med raportom se je zbrala na trgu pred poveljništvom množica, vzklikajoča Duceju. Medtem pa so dospeli tudi prefekt iz Gorizie in zvezni tajniki iz Gorizie, Trieste, Udin, Pole in Ljubljane.

Po končanem raportu s poveljem na pozor šefa glavnega stana se je Duce pokazal na balkonu, ob njegovi strani je pa bil tajnik Stranke. Po mogočnem »a noi!« vse množice je Duce, večkrat prekinjen z gorečim odobravanjem, govoril s podarjanim naglasom ter omenjal epični napor, s katerim so bila posvečena obrežja Isonza in doline Carsa in so se te zemlje za vedno spet pridružile materi domovini. Proti tistim, ki se to stran ali onstran stare meje še vdajajo bolnim sanjam, je Duce rekel, da bo izvajan, kakor se že izvaja neupogljiv zakon Rima.

Druga fronta, je rekel Duce, se ne bo naredila tu in verjetno ne v nobenem drugem delu sveta. Os in trojni pakt imata sredstva za doseg zmag.

Manifestacija nezadržnega navdušenja je pozdravila konec govora, po katerem je Duce zapustil palačo poveljništva ter spet sedel v svoj avtomobil, ki si je s težavo odpiral pot skozi odobravaljočo množico, in došel na letališče.

Tu se je Duce razgovarjal na kratko z zastopniki oblastev in prvaki ter je nato po topli manifestaciji letalcev z letališča spet stopil v svoje trimotorno letalo in odletel ob 18. uri v odličnem poletu.

Visoki Komisar, Poveljnik Armadnega Zbora in Zvezni Tajnik med oddelki Oboroženih Sil

Navodila Eksc. Graziolija za delovanje občin

V teku 6. t. m. so Ekscelenca Visoki komisar, poveljnik armadnega zbora in zvezni tajnik obiskali številne občine logaškega okraja in občine Velike Bloke, Novo vas, Loški potok in Stari trg, kjer so se zadržali med oddelki Oboroženih sil,

ki so v tem pasu.

Visoki komisar Ekscelenca Grazioli je preučil razna vprašanja, ki se tičejo delovanja občin in njih prebivalstva ter je dal glede tega potrebna navodila.

Plače kmetijskih delavcev

Dne 3. julija je bil med Pokrajinsko zvezo delodajalcev — Združenjem kmetovalcev Ljubljanske pokrajine in Pokrajinsko delavsko zvezo — oddelkom kmetijskih delojemalcev, sklenjen medni sporazum, s katerim so se določile za vse kmetijske delavce v Ljubljanski pokrajini nastopne plače:

Z veljavnostjo od 1. maja 1. 1942. pripadajo vsem hlapcem in deklam, starim nad 16 let, k dozdajšnjim njihovim plačam nastopne vojne draginske doklade:

na mesečne plače do 100 lir 70 lir doklade, od 101 do 200 lir 55 lir doklade, od 201 do 300 lir 40 lir doklade in nad 300 lir mesečne plače 25 lir doklade.

Mesečna plača z vojno draginsko doklado v višjem mezdne razredu ne sme biti nižja od najvišje mesečne plače z vojno draginsko doklado v predhodnem nižjem razredu.

Minimalna plača nad 16 let starega hlapca ali dekleta ne sme v nobenem primeru znašati manj kakor 150 lir. Kolikor bi dozdajšnja mesečna pla-

ti načrti preprečijo, pravijo na nemškem pristojnem mestu.

Iz Carigrada poročajo: Po daljšem odmoru se je sestala turška narodna skupščina. Predsednik je prečital ukaz predsednika republike, s katerim je bila imenovana nova Saradzoglova vlada. V govoru je predsednik vlade Saradzoglu podal pregled položaja in nato poudaril

potrebo, da ostane Turčija strogo nevtralna in strnjena okoli predsednika republike Ismeta Inenija, ki posebejla najvišje kreposti turškega naroda.

Iz Buenos Airesa poročajo: Eleonora Roosevelt-

tova, soproga predsednika Zedinjenih držav, je poslala voditelju ameriških socialistov delavcu Connollyju pismo, ki se glasi: »Občudujem Rusijo in čudovito borbo, ki jo danes vodi Rusija ima pravico, da si izbere takšno vlado, kakršno hočejo imeti Rusi.

Mi pa nikakor nečemo, da bi v naši državi prevladala skupina, ki bi bila pod oblastjo Rusije in v službi ruskih koristi.

Ni dvoma, da so besede Rooseveltove žene, ki velja za živahno nasprotnico osi v Ameriki, zelo jasne, izvaja časopisje. Nimamo ničesar proti boljše vištvu, tako nekako misli reči, da le ostane tam, kjer je, njegovega voza v Ameriko pa ne želimo.

ča z zgoraj določeno vojno draginjsko doklado bila nižja od 150 lir, pripada dotičnemu od 1. maja 1. 1942. dalje minimalno 150 lir mesečno.

Z dnem podpisa tega sporazuma se uveljavljajo za dninarje nastopne minimalne dne: za moške dninarje 20 lir dnevno, za ženske dninarice 15 lir dnevno.

Dninarji in dninarice imajo poleg te plače pravico na celodnevno hrano. Kolikor ne dobe hrane v naravi, se le-ta preračunava takole: kosilo 5, večerja 3, zajtrk 3 in vsaka mala južina 2 liri.

Minimalna plača za viničarje se določi na 15 lir dnevno od dneva podpisa te pogodbe. Dozdajšnje naturalne dajatve kmečkih poslov in viničarjev ostanejo neokrnjene. Te mezde ne veljajo za osebe pod 16 leti starosti in za občinske siromake, ki jih morebiti gospodarji zaposlujejo pri svojem obratu. Delovni odnosi teh oseb se uredijo sporazumno med prizadetima strankama.

Ta mezdni sporazum velja za nedoločen čas z obojestransko enomesečno odpovedjo. Dokler se ne sklene nov sporazum, veljajo določbe tega sporazuma.

Vsi delodajalci se s tem obveščajo, naj določila tega sporazuma izpolnjujejo in se po njih ravnaajo, ker so brez izjeme za vse veljavna.

Kolikor posamezni delodajalci, odnosno gospodarji tega ne bi upoštevali, naj prizadejati delavci takoj sporočijo Pokrajinski delavski zvez, oddelku kmetijskih delojemalcev v Ljubljani, ki bo potem ukrenil vse potrebno v zaščito delavskih koristi.

Kadar se podmornica odpravlja na morje

Zanimivo je gledati, kako se podmornica pripravlja v svojem oporišču na pot na odprto morje. Posebno važno je vprašanje oskrbe podmorničarjev z živili, kajti če posadka nima hrane, pač ni misliti na kak njen večji uspeh. Prostor, ki ga imajo v podmornici na razpolago za shrambo živil, je precej skopo odmerjen. Poleg tega pa je treba pomisliti tudi na to, da se razna živila ne drže dolgo.

Vsa oskrba v podmornici je navadno zaupana glavnemu krmarju, ne morda zato, ker je on za takšne reči pristojen, temveč zaradi tega, ker je tedaj, kadar je podmornica kje v pristanišču, on tisti član posadke, ki ima največ časa na razpolago. Nekaj dni pred odhodom podmornice na odprto morje gre na prehranjevalni urad v tistem pristanišču. Tu približno izračunajo, koliko živil bo posadka na tej vožnji potrebovala. Če hoče podmornica oditi na križarjenje v ameriške vode, pravi neko poročilo iz Berlina, in če naj bo v njej 50 mož posadke, mora vzeti s seboj osem do deset tisoč kilogramov živeža. Seveda je predvsem potrebno vzeti s seboj meso, maslo, be, sočivje, sadje in drugo. Najtežavnejše je rešiti vprašanje živil v svežem stanju. Sveže meso, jajca, presno sočivje in presno sadje je možno ohraniti v dobrem stanju največ tri do štiri tedne. Seveda ima vsaka podmornica dobro hladilnico. Če pa potovanje traja dalje ko tri ali štiri tedne, se mora posadka zadovoljiti s konzervami in rečmi, ki so dobro zaprte v skatlah. Tudi surovo maslo, margarino, sir, kruh in ocvrte piške imajo dobro zaprte v skatlah, da se prehitro ne pokvari. Isto velja za testenine, sol, posušeno sočivje in nekatere druge reči, ki jih imajo v nepredušno zaprtih skatlah.

Dva dneva pred odhodom podmornice pripeljejo s tovornimi avtomobili na pristaniški pomol najraznovrstnejša živila ter jih zložijo ob podmorničnem krovu. Potem začno vse te reči odnašati v notranjščino podmornice, kjer za nekaj časa zavladava nepopisna zmešnjava. V tem majhnem podmorničnem prostoru človek nikdar ne ve, kam bi stopil, da bi bilo bolj prav. Ni majhna reč, postaviti vsako reč na svoje mesto. Izkoristiti je treba vsak najmanjši kotiček. Ob stenah, pod posteljami, med cevmi za spuščanje torpedov in celo v straniščih so zaboji z živili. Šele čez nekaj tednov vožnje po morju se zaloge toliko izpraznijo, da človek lahko bolj svobodno hodi po podmorničnih prostorih in se mu ni treba bati, da se bo zdaj zdaj zaletel v kak zaboj ali kako skatlo. Če potem med vožnjo nastane morsk vihar, da podmornico premetava sem in tja, ni prav preveč prijetno, ko se začno premetavati sem in tja tudi zaboji, skatle in posodice in se sukati posadki pod nogami. To je pač lepa prilžnost, da podmorničar spozna, kakšnega značaja je kak njegov tovar. Nekateri začno tedaj na vso moč preklinjati in z vso jezo brcati posode in zabojčke, ki se jim valjajo pod nogami. So pa tudi podmorničarji, ki jim pri takšni priliki polgrava na lico dobrodušen smeh na račun tistih, ki se tako po nepotrebnem razburjajo. Podmorničar mora biti pač kakor vsak mornar trdnih živcev, da lahko prenese vse, kar ga na dolgi vožnji po morju doleti.

GOSPODARSTVO

Rani krompir je dobro obrodil

Za vrtove pridejo v poštev predvsem rane vrste krompirja, ki pa terjajo skrbno obdelavo. Zelan je krompir na vrtovih bolj obrodil kakor na njivah, letos pa je dal izvrsten pridelek. Zlasti rožnik se je izkazal, saj so izkopali izpod vsakega grma 12 do 20 gomoljev. Kjer je bilo število večje, so bili gomolji srednje debeli in drobni, kjer jih je bilo manj, pa so bili prav debeli. Žal le, da so ga razni škodljivci precej obgrizli. Ob obilnem pridelku pa to ni preveč skalilo veselja vrtnarja.

Nekaj slabše se je obnesel krompir bintje, ki malo pozneje dozori. Bintje predvsem ni dosegel debelosti rožnika, pa tudi ne števila gomoljev. Nadkriljuje pa bintje rožnika v okusu in zunanji oblikovanosti. Bintje je izredno lep, gladek in le redki gomolji so objedeni od škodljivcev. Je, pa tudi pridelek bintja na vrtu zelo zadovoljiv.

Naj opozorimo vse, ki so pridelali krompir, na

potrebno pazljivost pri shranjevanju. Preden krompir spravimo v shrambo, ga moramo dobro osušiti in prebrati. Klet, odnosno katerikoli drug prostor, kamor bomo spravili krompir, naj bo hladen, zračen in čist. Kdor nima takega prostora, lahko spravi krompir v zasipnice na prostem. Taka zunanja shramba mora biti predvsem suha, torej na kraju, kjer se voda naglo odteka.

Zdaj je potrebno tudi že misliti na semenski krompir. Skrben pridelovalec je mislil nanj že med cvetenjem in je na njivi ali na gredi odbral za seme tiste rastline, ki so bile najlepše. Za semenski krompir odberemo predvsem zrele gomolje, ki so zdravi, neranjeni in neobgrizeni od škodljivcev. Za seme primerni gomolji tehtajo približno 40 do 50 gramov. Priporočljivo je semenski krompir še posebej dobro osušiti. Paziti moramo, da nam krompir v shrambi prezgodaj ne odkali.

Jeseni bo treba zemljo poapniti

Umetna gnojila, s katerimi smo letos zaradi pomanjkanja hlevskega gnojja v večji meri gnojili, so bila kislja, kar ni dobro za zemljo. S takimi gnojili bomo, če ne pridejo druga umetna gnojila na trg, morali gnojiti tudi za naslednjo letino. Da bi napravili zemljo v naprej manj občutljivo za kisline in da bi jo razkislali, jo poapnimo že jeseni. Jeseni je dobro apniti zlasti zato, ker je treba apno raztrositi mnogo prej, preden trosimo superfosfat in amonijev sulfat, kar se da lažje napraviti jeseni, ko ni taka stiska za čas kakor pomladi. Predvsem izgubi amonijev sulfat vso vrednost, če se meša z apnom. Umetna gnojila trosimo navadno pomladi.

Apno pa ni samo zdravilo za zemljo, temveč je tudi gnojilo. Vse rastline potrebujejo za svoje življenje apno. Kakor govore neki podatki, vzame povprečna letina iz zemlje nastopne količine apna na hektar: žito 30 do 50, krompir 40 do 65, repa 60 do 80, stročnice 120 do 180, lucerna pa 240 do 280 kg in tako naprej. Zemlji je treba torej dovajati apna.

Letos pomladi ni bilo dobiti apna. Vsaj pravočasno ne. Zdaj je do jeseni še dosti časa in naša gospodarska združenja, ki se jih to tiče, naj poskrbe, da bo na razpolago kmetovalcem in vrtnarjem dovolj apna.

Porabimo bučnice za olje

Buče so sicer svinjska krma, toda danes jih lahko koristneje izrabimo, namreč za olje. To olje morda komu ni všeč, ker ga ni navajen, a je odlično in redilno.

Buče sade pomladi navadno med turščico, ponekod tudi med krompir ali pa na kompostnice. Buče sicer dozore šele oktobra, toda dajejo jih živini tudi nezrele. V teh časih pa bi bilo priporočljivo, če bi ljudje pustili buče dozoreti zaradi bučnic, iz katerih lahko pridelamo zelo okusno bučno olje. Kako dobro je naše domače bučno

olje, ni potrebno posebej poudarjati, ker ga naše ljudstvo dobro pozna po prijetnem okusu in obilni maščobi.

Na štajerskem je zelo v navadi naprava bučnega olja. So pa dobre za olje le bučnice zrelih buč. Bučnice so poberejo iz plodu, očistijo in posuše na soncu in tudi v pečeh, nato pa jih izluščijo. Navadno se to delo opravi pozimi, ko je več časa. Izluščena jedra potem zmlejejo v mlinu in s posebno pripravo iztisnejo iz bučnične moke olje.

Predčasno odpadlo sadje lahko posušiš

V našem listu smo objavili že nekaj nasvetov glede sušenja sadja in povrtnine. Sušenje je preprosta reč in ne more nikomur delati težave. Okusne sadne krljice dobimo sicer le od zdravih zrelih sadov, vendar v teh časih lahko porabimo tudi nezrelo, odpadlo sadje za sušenje. Seveda moramo to sadje posebej posušiti in shraniti, da ga bomo porabili le za kuhanje.

Jabolka in hruške, ki predčasno odpadejo in imajo že rjave ali črne peške, obrežemo, če so nagnita, črnila ali obtočena, in posušimo. Nekateri jabolka lupijo, da dobijo lepše in morda tudi okusnejše krljice. Z lupljenjem pa gre precej sadja v nič in bo zato letos boljše, da sadja ne olupimo. Peščiče pa brezpogojno odstranimo. Očiščene sadove razrežemo na krljice, manjše na štiri, večje pa na šest do osem. Krljice mečemo v osoljeno vodo, da ne potemne in da ohranijo svetlo barvo tudi med sušenjem, vendar pa

voda ne sme biti preveč slana. Sadju pa naj ostane v njej dalje kakor četrt ure. Ko poberejo krljice iz vode, pustimo, da se nekoliko odtečejo na rešetku, nato pa jih tesno zložimo na lesene lese, ker se tako skrčijo. Ob sončnih dnevih postavimo lese na sonce. Zaradi muh pokrijemo sadje s tančico. Zvečer, pri oblačnem vremenu in med dežjem pa sušimo krljice doma v pečeh, v pečicah ali na štedilniku. Če sušimo v pečici, jo moramo pustiti priprto, da lahko sopara uhaja. Za sušenje na štedilniku potrebujemo debel papir, na katerega zložimo sadje, za pečico pa s papirjem obložimo pekače, na katere stresemo krljice. Lepo posušeno sadje dobimo, če se vsaj v začetku suši nekaj dni na soncu.

Posušeni krljici ne smejo biti trdi, temveč voljni. Čez zimo jih večkrat pregledamo. Če se posušeno sadje navzame vlage, ga še nekoliko posušimo.

Najvišje dopustne cene na ljubljanskem trgu

Visoki komisariat je odobril za čas od 10. t. m. do nadaljnjega naslednje najvišje cene: zelne glave na drobno 2.50, zelne glave na debelo 1.50, ohrovt 2.50, repa 0.75, kislja repa 2, buče 1, bučke 3.50, kumare 3.25, kumarice za vlaganje, večje, ki jih gre na kilogram 30 kosov, 8, majhne pa, ki jih gre na kilogram 125 kosov, 12, stročji fižol 4.80, grah 4.50, glavna solata 3.70, rumena endivija 4, zelena endivija 3, radlč 3, mehka špinača 4, trda špinača 3, karfižola brez listov 5, rdeča pesa 3, rdeči korenček brez zelenja 3, peteršilj 4, zelena 4, rumena koleraba

1.50, kolerabice 2.50, črna redkev 1.50, redkvice 3, čebula 2.30, šalota 4, česen 5, paradižniki 2.70, zelena paprika 7, osnaženi hren 4, šopek zelenjave za juho 0.25, novi krompir 2.25, namizna jabolka 4, jabolka za kuho 3, hruške I 5, hruške II 4, breskve 6, liter suhih bezgovih jagod 8, kilogram suhega šipka 8, kilogram suhega lipovega cvetja 20, liter listič 3, jajca 2 liri kos.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini.

DVE LJUBEZNI

»Vojvodka in vojvoda Praslinova sta imela številne otroke,« je mirno nadaljevala Eliza, »sinove in hčere različne starosti. Najeti sta jim morala vzgojiteljico, in o tej vzgojiteljici vam hočem pripovedovati.«

Kakor hitro je začela pripovedovati, je nastala v razredu grobna tišina. Z neke klopi je padel svinčnik; nihče ga ni pobral. Učenke so jo poslušale z vso pozornostjo. A to ji ni zadostovalo. Pridobiti si je morala njihovo simpatijo, njihovo naklonjenost, in zato je morala poklicati na pomoč vso svojo zgovornost. Nizala je besede po mili volji kakor nekoč pred preiskovalnim sodnikom. Prišla je do najbolj kočljive točke pripovedovanja. Sklonila se je preko katedra in glas ji je nalahno drhtel:

»In prav tedaj, ko se ji je zdelo, da bo naposled zavladal v hiši mir, se je pojavila v časopisih nova kleveta, še podležja od prejšnjih. Vzgojiteljica je dobila odpoved, morala je takoj iz hiše, v kateri je preživela toliko lepih ur.«

»To je strašno!« je zašepetala Anka Brevrtova.

»Pst!« je zavpilo nekaj glasov.

Ura je odbila pol. Pogledi deklic so viseli na njenih ustih.

»Zasliševanje je bilo končano. Sodišče jo je razglasilo za nedolžno in pustili so jo domov. A kaj je hotela zdaj? Toliko ljudi je verjelo, da je sokriva strahovitega zločina. Prijatelji so ji nudili zatočišče in pri njih se je uboga vzgojiteljica skrivala dolge mesece. Hotela je umreti, a Bog jo je rešil: njeno trpljenje še ni smelo biti končano. Kako naj živi? Kam naj gre?«

»V Ameriko,« je vzdihnila Lucija.

»Da, toda kaj potem, če pride zli glas za njo v Ameriko? Tudi če bi v neznan deželi našla delo, ali je ne bo njeno gorje spremljalo tudi tja? Ljudje so povsod enako kruti. Povsod znajo privleči na dan stare časopise in obuditi v življenje to, kar bi moralo ostati pozabljeno. Povsod se znajo zlobno smehljati in si škodoželjno šepetati. In kleveta se bo razširila in ta žena ne bo imela več miru, tudi v Ameriki ne.«

»Ah, gospodična, prosim vas, dovolj je!« Svetlolasa deklinška glava je omahnila na klop in po razredu se je razlegel jok.

»Le nekaj besed še, pa sem končala.«

Eliza se je vzravnila. »Od vas je odvisno, kakšen bo konec moje zgodbe. Še prej pa mi odgovorite po vesti: ali mislite, da naj ta učiteljica trpi vse življenje ali pa ima pravico do mirnega dela v deželi, kjer je že toliko nedolžno preganjanih našlo zatočišče?«

»Ah, gospodična, to je strašno! In ni se bala stati sama pred sodnikom?«

Odgovor deklet je presegal vse Elizino pričakovanje. Malokatera igralka je bila kdaj deležna tako iskrenega priznanja. Učenke so se jokale in razburjene gnetle okoli nje.

Nihče je ne sme več žaliti! Naj le kdo poskusi, me mu bomo že pokazale!«

»Ta je imela pogum!«

»Nam smete zaupati, da ne bomo zinile niti besedice.«

Eliza se je nasmehnila. »Iz srca se vam zahvaljujem. Toda vi, Emilija Delavanova, ali nimate ničesar pripomniti? Pričakovala sem, da boste vi prvi hoteli vedeti...«

Deklica je sklonila temnolaso glavo. »Nimam kaj vprašati, gospodična.«

»Ne? Niti tega ne, kako je bilo tej vzgojiteljici ime? Rada vam ga bom povedala.«

»Ne,« je odločno odkimala Emilija, »ničesar več nočem vedeti. Lahko si mislite, kako nas je sram. Sežgala bom vse tiste časopise in prisegam vam, da do smrti ne zinem o vsem tem niti besedice. Dekleta, če je v vas kaj časti, roko na srce in prisezimo gospodični.«

»Tega nikar!« jih je prekinila Eliza. »Jaz verjamem vam in ve verjamete meni. To zadostuje. A jutri se bomo učile berilo, ki smo ga imele za danes. Zdaj pa pohitite, čas je, da gremo na sprehod.«

15.

Stirinajst dni pred poletnimi počitnicami je Eliza prejela pismo od Martina Filda, ki je bil na poti v New York. Šel je obiskat svojega brata Davida in ob tej priliki nameral val pozdraviti tudi svojo novo prijateljico. Eliza si je želela srečanja z njim, a se ga je tudi bala. Ko je mislila na tega mladega moža, se je nehote morala spominjati najnesrečnejše dobe svojega življenja. Njegov prihod bo spet odprl rane, ki so se že začele celiti. Kljub temu se je veselila njegove družbe. V mestu je srečala malo moških, ženske s svojim praznim klepetanjem in nevednostjo pa so jo dolgočasile. Dopisovala si je z mladim ameriškim duhovnikom. Njegova pisma so ji dokazovala, da je obdarjen z izredno globokim umom. Čeprav je bil duhovnik, se je vendarle veselil življenja okoli sebe in se prav tako kakor Eliza zanimal za slehernega človeka.

Prišel je nekega večera v maju, in Eliza je takoj začutila, da se ji ni treba bati srečanja z njim. Zdaj je štel osemindvajset let a še vedno je bil napol otrok. Njegove modre oči so še zmerom zrle tako odkrito in iskreno in obraz mu je prav tako žarel kakor nekoč. Cele pol ure je presedel pri njej s šopkom rož v rokah, preden se je spomnil, kaj je nameral z njim.

»Oh, saj res!« se je zasmel, ko ji je ponudil rože, »neprestano se mi je dozdevalo, da sem nekaj pozabil.«

Pripovedoval ji je o svojih bratih: o Davidu, ki je bil odličen pravnik, o Cirilu, ki je obogatel od trgovanja s papirjem, še preden mu je bilo trideset let, o Štefanu, ki je študiral pravo in bil Davidov družabnik, a je odšel v Kalifornijo; v San Franciscu je postal vodilni advokat. »In zdaj sem v hudi zadregi: Štefan me neprestano vabi, naj pridem v Kalifornijo, kjer imajo premalo duhovnikov, z druge strani pa me pozivajo v Novo Anglijo. Kaj mi svetujete vi, gospodična Deportova?«

»Kaj me vam svetujem jaz, saj vas vidim šele drugič v življenju? Res da se že dolgo dopisujete, a niti ene važne pridige še nisem slišala.«

»Lahko me slišite pojutrišnjem. Pridigal bom v Deveti ulici. Če hočete, prideta po vas brat David in njegova žena. Veselilo bi me, če bi vas imel med poslušalci.«

Ko sta v nedeljo zjutraj prišla David in njegova žena po Elizo, ju je ta že nestrno pričakovala v salonu gospodične Hainesove.

»Martin nam je veliko pripovedoval o vas, gospodična Deportova,« ji je prijazno dejal David, ko so se peljali proti cerkvi v Deveti ulici. »Zelo rada bi se bila midva že seznanila z vami. Obiskala bi vas bila že prej, a prav te dni sem imel toliko dela.«

»Videti ste mlajši, kakor sem si vas predstavljala,« je dejala gospa Fildova.

»Morda na prvi pogled nisem videti učiteljica. In najbrže se čudite, da po vsem tem, kar sem bila preživela v Parizu, nimam kaj več gub na obrazu.«

»To ne,« je naglo odvrnil David, Eliza pa se je veselo zasmejala.

Sedela je v kotu klopi in gledala, kako se cerkev polni z verniki. Zbor pred oltarjem je odpel in Martin Fild je stopil na prižnico. Z jasnim in krepkim glasom je prečital tekst Pavlove poslanice Korinčanom:

»Če bi bil prerok in bi mi bile znane vse skrivnosti in bil mel vso učenost tega sveta, če bi imel tako globoko vero, da bi gore predstavljaj, a v srcu ne bi imel ljubezni, nisem nič.«

Eliza je dobro poznala te besede, a ko jih je zdaj izgovarjal Martin Fild, so dobile za njo nov, osebni pomen. Zdelo se ji je, da jih je bil izbral nalašč zaradi nje. Izprva ga je poslušala kritično, kmalu pa jo je vso prevzela moč njegove besede.

Niti po končani službi božji niti pozneje na domu Davida Filda, kamor so jo bili povabili na kosilo, ni imela prilike porazgovoriti se s

pridigarjem. Zato je olajšano vzdihnila, ko je Martin naposled izjavil, da jo bo spremil domov.

Dan je bil jasen, zrak svež. Šla sta peš po obljubljenih ulicah s praznično radostjo v srcih. V parku pred šolo sta sedla na klop.

»Vaša pridiga mi je ugajala,« je dejala Eliza.

Zardel je in obraz mu je zažarel; laskala mu je njena pohvala.

»Veseli me,« je odvrnil. »Ugajala mi je, ko sem jo pisal; ko pa sem bil na prižnici, sem imel občutek, da sem se preveč upal, ko sem hotel razlagati sv. Pavla.«

»V srce so mi segle vaše besede o ljubezni do bližnjega, meni, ki sem okusila tako malo ljubezni.«

»O pomenu tega mesta v poslanici ni enotnega nazora,« ji je razlagal. »Tudi sam ne vem, ali je sv. Pavel mislil tu ljubezen ali usmiljenje.«

Sedela sta v senci kostanja in razpravljala o pojmu ljubezni, nad njunima glavama pa je ptičji zbor gostolel svojo pomladno pesem.

Minil je maj in začele so se dolge poletne počitnice. V šoli gospodične Hainesove je postalo tiho. Zdaj je bila Eliza prosta in veselila se je, da bo lahko po svoje preživela poletje. Slikalabo, začela bo spet pisati zanemarjeni dnevnik, oglasiti se mora svojim prijateljem onkraj morja. A dnevi so minevali, ne da bi se bila lotila kakršnegakoli dela, kajti Martin Fild je bil njen vsakdanji gost.

Tudi on je imel mnogo prostega časa. Prihajal je redno vsako popoldne. Hodila sta na sprehode ali pa sta sedela v hladnem salonu, pogosto pa ga je gospodična Hainesova zadržala na večerji. Vsak njegov pogled, ki je veljal Elizi, je pričal o ljubezni, ki se je bila porodila v njegovem srcu. Izprva Eliza ni hotela opaziti teh vročih pogledov; bala se je ljubezni. Ni hotela izgubiti tega novega prijatelja, ki je bil prinesel novo radost v njeno življenje.

»Skoraj ne morem verjeti, da bi se na tej strani Atlantika ujela v past ljubezni,« je vzdihnila, ko je šel in je postalo v hiši tiho in pusto. »Moram končati to. Za nič na svetu ga ne bi hotela raniti, ne morem pa tudi dovoliti, da bi bila ranjena sama.«

Ko pa se je pojavil naslednjega dne radostne volje in ves zaupljiv, ni imela poguma, da bi izvedla svojo namero. Polagoma se je tudi v njenem srcu stajal led in oglašalo se je tiho, mirno, a globoko čustvo. »Saj to ne more biti ljubezen,« si je govorila. »Preveč je preprosto, da bi mogla biti ljubezen. Moj Bog, če bi mogla biti večno tako srečna in mirna!«

Nekega dne ji je izjavil, da odpotuje. Nikamor daleč, je razlagal. Šel bo le za nekaj tednov k staršem v Stockbridgeu. Ali ne bi hotela z njim? Eliza je odkimala in si izmišljala vse mogoče odgovore.

»Čemu trdite, da je to nemogoče? Saj vendar veste, kako bi me s tem razveselili.«

»Zato, ker ni mogoče, Martin!« Vzdihnila je in po francoskem običaju skomignila z ramami. »Ali res ne morete biti nekaj tednov brez mene? Vedete se, kakor bi šli najmanj do Kalifornije.«

Sedela sta v majhni, skoraj prazni restavraciji na Petem trgu. Pila sta limonado in prigrizovala kolačke.

»Od vas je odvisno, ali bom šel v Kalifornijo ali ne.« Sklonil se je čez mizo in ji ostro pogledal v obraz. »Vse je odvisno le od vas.« je ponovil.

»Mislim resno. Moram vam to povedati. Cele tedne se že pripravljam na to. Gotovo ste že sami opazili.«

Zamrazilo jo je. Naposled je prišlo do tega. Izpregovoril je o tem, izpregovoril je o ljubezni, boječe, vroče besede, katere je tako dolgo čakala. A prepozno, si je dejala, prepozno je prišlo do tega.

»Vi ste mi vse na svetu,« je šepetal. »No na tem, ne na onem svetu ne poznam ničesar lepšega, ničesar dražjega, ničesar boljšega od vas.«

»Prosim vas, Martin, prosim! O drugem svetu ne veste ničesar, o tem pa vem jaz mnogo več kakor vi. Ne smete tako govoriti. Z vsako besedo mi otežujete odgovor.«

(Nadaljevanje na 7. strani.)

NEKAJ ZA MLADINO

Modri brat in norčava sestra

Stara vzhodna pripovedka

Abas-ha-dinu so potekale zadnje ure njegovega življenja.

Poklical je k sebi svoje najzvestejše prijatelje in jim rekel: »Poln bridkosti se poslavljam, ker mi leži na duši huda skrb za moja otroka. Moj sin Ben-Abas-ha-din je resne narave. Sovraži ne-skrbno radost mladine. Njegovega obraza nikoli ne razjasni nasmeh, nobena radost ne zravna gub njegovega čela. Zmerom prebira stare papirje, in išče smisel življenja. Bojim se, da ne bo znal ceniti vrednost svoje imovine in da ne bo nesmiselno razmetaval tega, kar sem z velikim trudom pridobil. Zato sem sklenil, da se mu njegov delež dediščine pridrži, dokler ne postane neumnež.«

Najstarejši izmed prijateljev je prikimaval, ostali pa so od začudenja strmeli.

Abas-ha-din je nadaljeval:

»Moja hči Dina-pa je nemirna kakor trepetlika v vetru in divja ko mlado žrebe. Od jutra do večera skače in prepeva, brez skrbi obraza nikoli ne prekriža rok, kakor terja običaj, temveč se smehljaje obesi name. Ne skloni glave in ne povese oči, kadar jo opominjam, marveč plahuta z rokami kakor gos, ki se pripravlja na polet. Nobena resna beseda ne doseže njenega ušesa, vse očetove opomine prežene s svojim smehom. Bojim se, da ne bo svoje dediščine v neskrbni veselosti zapravila, zato naj ji bo pridržana vse dotlej, dokler se ne zresni in zmudi.«

Najstarejši izmed prijateljev je prikimaval, ostali pa so od začudenja strmeli.

Tri pomladi so šle čez deželo. Dina in njen modri brat Ben-Abas-ha-din sta stala pred prijatelji rajnega očeta.

Vitka deklica se je bila razcvetela v lepo, zrelo ženo. Cvetiči obraz je sicer še zmerom žarel v mladostni veselosti, toda njena drža je bila plemenita in ponosna, mirne njene kretnje in umirjena njena govorica.

Na svoji levici je skrbno in nežno držala nekaj s tančico zagnjenega.

»Stopi bliže, hči Abas-ha-dinova,« jo je prijazno nagovoril stari šejk, »in povej, kaj te je privedlo pred nas?«

Prijazen nasmeh spreleti obraz hčere Abas-ha-dinove, ko spregovori. Mirna je bila njena govorica, toda večkrat ji je zastala beseda in plaho se je ozirala na breme na svoji levici.

»Ko se je moj oče Abas-ha-din preselil k Ala-

hu, sem se odpravila v bližnje mesto, kjer sem kot služabnica prišla v hišo imenitnega moža. Moja živahna narava je našla milost v očeh njegovega sina, ki me je vzel za ženo. Zdaj sem dobila otroka, sladko deklico. Zato prihajam s prošnjo, da bi ji izročili delež dediščine po mojem očetu, četudi sama tega nisem vredna.«

»Stopi bliže, da vidimo tvoje dete!«

Rahlo je z desnico dvignila tančico. Njeno oko se je ljubeče uprlo v rožnati obrazek. Z izrazom velike blaženosti se je ozrla proti staremu šejku.

»Ali še zmerom prepevaš svoje vesele pesmi?« vpraša šejk mlado mater.

Prikimala je.

»Naj torej slišimo tvoj glas!«

Plaho se je ozrla na otroški obrazek. »Ne morem zdaj peti, detece spi in moje petje bi ga zbudilo.«

Najstarejši izmed prijateljev je prikimaval, ostali pa so od začudenja strmeli.

Potem je stopil pred zbrane Ben-Abas-ha-din. On je potoval od mesta do mesta. Poln mrke resnobe je pri največjih učenjakih sveta iskal resnico in zadnji in največji smoter življenja.

Po nemirnem beganju iz kraja v kraj je našel miren dom v hiši velikega učenjaka, čigar hčer je vzel za ženo.

Tudi njemu je bil podarjen otrok in prišel je, da zanj izterja dediščino svojega očeta.

»Ali se ti ni rodila hči?« vpraša šejk. »Ne,« je vprašani odvrnil ponosno, »rekel sem otrok!« (Arabe samo dečka imenuje otroka.)

»Koliko je star?«

»Kmalu bo šel dvanaest let.«

»Komu je podoben?«

Ben-Abas-ha-din je nekoliko pomislil in odvrnil:

»Oče njegove matere pravi, da je podoben njemu, pa to je domišljija. Čeprav je moj tast učen, v tem se pa zelo moti. Vsi trdijo, da je otrok čisto meni podoben.«

»Ali je moder otrok?«

Bledi obraz presrečnega očeta je zardel, oči so se mu zasvetile v živem ognju in blažen nasmeh je razjasnil mrko obličje. Prekrižal je roke in se globoko priklonil: »Hvala Alahu! Otrok je zelo lep in zelo moder. Pozna ljudi in vse predmete okoli sebe, kliče in sega po njih, govori razumno in razločno. Upam, da bo ta otrok nekoč luč modrosti...«

»Dovolj, dovolj besed!« ga ustavi stari šejk. »Jasno je, da se je vajin čas dopolnil. Ti, Dina, si iz neskrbne norčave mladenke postala ljubeča in skrbna mati in zato resnega mišljenja, polnega tihe, modre skrbnosti. Sprejmi svoj delež.«

»Ti, Ben-Abas-ha-din, resni in molčeči sin našega prijatelja, si rešil uganko življenja. Pridi in vzemi svoj delež, o mladi oče, saj si postal neumnež.«

Stari šejk je gledal resno, ostali pa so prikimavali.

Mrliški denar

Južnomorska pravljica

Stari poglavar je potreboval denarja: hotel si je okrasiti kočjo z netopirjevimi kožami. Poglavar je imel hude sanje, moral je imeti kože, da bi odgnal hudobne duhove. Dal je poklicati zeleno-okega Nešua.

Carovnik je obljubil, da bo preskrbel denar, toda za to je potreboval lepo deklico. Šel je v kočjo starega Adaleje, očeta lepe, mlade Paje.

Rekel ji je: »Mange moama, sonce zahaja, pojdi z menoj!« Paja se je vstrašila: tako blizu teče Ti-Ondua, reka mrtvih.

»Ač je poljubljala zemljo, veter je rosil solze. Nešua je odpel Pajin pas, preko ramen ji je ogrnil žrtveni plašč. Paja je spoznala plašč, pogledala je očeta. Paja je imela solze v očeh, oče se je obrnil in si z rokami zakril obraz.«

Paja je mislila: »Moj ženin Nama bi me gotovo branil, toda on je daleč v vojni!«

Spet je rekel Nešua: »Mange moama, sonce zahaja, pojdi z menoj!« Pa je odvedel Pajo iz kočje. Paja je mislila: »Po poti bova srečala Nama!« Vedela je, da je Nama daleč v vojni, a človek zmerom upa. Človek upa vse do smrti.

Ni bilo daleč do reke mrtvih Ti-Ondue, toda samo mrtvi hodijo tisto pot, za žive ne drži tja nobena steza. Nešua je vodil Pajo pred seboj. Paja se je bala in jokala.

Šla sta skozi temen gozd. Zalostno je prepeval veter med vejami. Kaj se je zasvetilo skozi dreve? Ali je že jutro? Ne, to je bela voda Ti-Ondue, reke mrtvih.

Carovnik Nešua je bil strašen, oči so se mu svetile kakor dva zelena plamena. Paja je prosila, Paja se je branila, Paja je kričala, toda Nešua jo je sunil v vodo.

Reka je zašumela in narasla. Mrtvi so obkrožili Pajo, jo objeli in božali s svojimi mrzlimi rokami, nazadnje pa so jo potegnili v globino.

Paja je izginila, zjutraj pa je našel Nešua njen plašč. Ves je bil pokrit z bledim srebrom. Mrtvi so plačali za Pajo.

Zdaj je imel poglavar dovolj denarja. Vse, kar potrebuje, si bo lahko kupil. Dve polni pesti denarja je dal tudi Adaleji, očetu nesrečne Paje, da bi ga potožil.

ČE BO PRIDEN

Gost: »Koliko let pa šteješ, fantek?«

Tineček: »Pet. Toda mamica pravi, da jih bom drugo leto šest, če bom pridno jedel mlečno kašo.«

SLABO IZPRIČEVALO

Ivanček: Oče, ali znaš pisati z zaprtimi očmi?

Oče: »Seveda znam.«

Ivanček: »Danes sem dobil v šoli izpričevalo, katero moraš podpisati, toda z zaprtimi očmi...«

Po Steubnu:

RDEČI VIHAR

Povest iz prve indijske vojne za Ohajo

Da, treba je najprej pobiti vse belce, potem se bodo vsa indijska plemena, ki se zdaj še obotavljajo, pridružila šavanom. Rodovi Odživbe, Oto, Šaks in Foks... vsi se bodo pridružili Irokezom. Prišlo je tako daleč... Divje in krčevito se je pest šavanskega poglavarja oklepala boj-nega bata.

V gozdovju se je začelo živahno gibanje. Tu je počila suha veja pod stopinjo indijskega boj-evnika, tam je zazvenela puška, ki je trčila v drugo puško... Nedaleč oddod so se ob Ohaju zbrale mračne sence, ki jih je bilo v temni noči le težko spoznati. Toda Kornstalkove bistre oči so te sence natančno razpoznale. V zalivu so bili že čolni na gladini neslišno drsli sem in tja in so se ustavili tik tam, kjer je prenehala mirna voda in kjer je bil izhod na odprto reko. To so bili boj-evniki Črne kače in mladi borci skrivne-ga indijskega reda Divjih psov, ki jih je vo-dil Tekumze. Zdaj so prišli na vrsto še možje pod poveljstvo Katahekase in pod vodstvom po-glavarja Modrega jopiča. Vkrkali so se v čoln. Tiho so se držali na zalivski gladini skriti v senci košatih starih dreves, katerih krošnje in veje so visele daleč čez breg.

Stirje poveljniki so se enkrat prišli h Korn-stalku. Za vrhovnim poglavarjem Kornstalkom so bili zbrani nekateri starejši šavani in kakih trideset izkušenih mož iz rodu Vendatov. Te je hotel stari lisjak sam povesti v boj. Komu dru-gemu razen vrhovnemu poveljniku bi se bili ti ponosni junaki le težko pokorili.

Kornstalk je čutil v sebi vročo strast, ki je plapolala tudi v vseh njegovih tisoč boj-evnikih. Že štiri dni so tu ležali na preži. Sleherni dan so ga vsaj desetkrat nagovarjali, naj da pove-lje za napad. Zdelo se jim je, da ne bodo mo-gli dalje krotiti svojo maščevalnost, bojaželjnost in pohlep po novih skalpih. Nihče drug kakor on jih je še lahko zadrževal, vsakemu drugemu bi bili že davno zabrusili v obraz, da je straho-petec. Nasproti takemu junaškemu poglavarju, kakršen je bil Kornstalk, pa se niti najzreditejši boj-evnik ni upal izreči kakršnega koli očitka ali žaljivke.

Preizkušeni vrhovni poglavar je čutil, kako se njegova železna odločnost polagoma izpreminja v divjo krvoločnost. Dolgo je že krotil svojo strast. Šepetanje in vzdihovanje njegovih mož za njegovim hrbtom, žvižganje puščic in ječanje strun na lokih je podžigalo njegovo kri. En sam pogled proti vzhodu: naglo je minevala noč, že je zažarela jutrnja zarja, prve meglice so pre-zgale reko in skrivale njen tok kakor gost paj-čolan. Prišla je ura odločitve.

Polglasno je rekel Kornstalk, in vendar so ga z napetim sluhom čuli vsi v nočni tišini, ko je izpregovoril skoraj hropeče naslednje besede:

»Bodite molčečni, moji bratje, kakor plazeči se planinski lev, preden vam Kornstalk ne da svo-gega znamenja. Bodite močni, borite se dobro, za vsakega od vas je tam preko kakšen skalp. Ma-ščevali se bomo, ker so kršili pogodbo, maščevali bomo Logana in pomorjene otroke tega rdečega volka. Maščevali bomo rop vseh naših ljudi.«

Dvignil je bojno sekuro in jo zavhtel, da se zasadi v debelo deblo. To je bilo odločilno zna-menje. Vrhovni poglavar Kornstalk je čul, kako se je tisočerm boj-evnikom izvil vzdih zadošče-nja. Komaj so čakali. Zdaj so se jim sprosile prsi, takoj nato so zažrseli čolnički bliskovito na odprto reko.

Deset, dvajset, trideset čolnov, še več, petdeset, sto, o, še več se jih je bližalo glavnemu toku.

Prostrana vodna gladina, grgrajoča valove in vr-tince, je bila vsa pokrita od lahkih čolnic iz bivoljih kož. V vsakem pa je sedelo četvero ali šestero Indijancev, ki so naglo in neslišno gibali s svojimi vesli sem in tja in se molče premi-kali dalje za svojimi vodniki. Stirje voditelji so bili in v obliki starih klinov se je pomikala indi-janska vojska v čolnih proti drugemu bregu. Pa še vedno in vedno so zadaj drsli novi čolni.

Kornstalk je velel poganjati čoln poleg Tekum-zevega čolna. Tekumze je klečal na konici čolna in je pozorno zrl v noč. Zdaj pa zdaj je, ne da bi se bil okrenil, dvignil desnico ali levico. Takoj nato so veslači spremenili smer in vsi čolni, ki so sledili, so enako zaokrenili. Voziti so se morali mimo nekaterih peščin. Drsel so tik ob čolnih Črne kače in okrog otočka, ki je bil porasel z drevjem. Tam so se spet ločili od Črne kače.

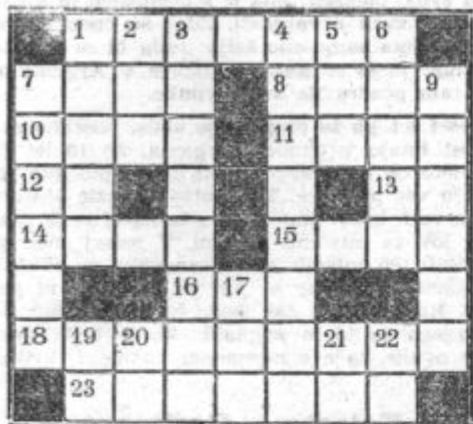
In zdaj je šlo navzlic deročemu toku naravnost proti drugemu bregu, kakor bi bili izstreljeni. Natanko na koncu rta, kjer se reka Kanavha izteka v Ohajo, se je ustavila vsa indijska voj-ska v čolnih. Na levi so se izkrcavali boj-evniki Modrega jopiča in Katahekase, ki so zavili še nekoliko dalje po Ohaju na levo, na desni strani pa je pozneje pristala vojska Črne kače, ki je še zaplula po Kanavhi in se potem izkrcala na rtu.

Kornstalk in Tekumze sta bila prva stopila na kopno. Iz grmičevja na bregu se je dvignil Logan, ki je oddel že precej časa motril bele boj-evnike in njihovo kretanje. S seboj je imel ka-kih petdeset mož, ki so mu bili zanesljivi, spretni in pogumni ogleduhi.

Oba poglavarja sta menjala nekaj besed, Logan je tiho kliknil. Trije boj-evniki so pristopili k nje-mu. Sledilo je kratko povelje. Takoj nato so trije boj-evniki pokorno odstopili. Dvignili so čolnice iz grmičja, ga položili v vodo in zaveslali navzgor po Ohaju h Katahekasi in njegovim boj-evnikom, da jih povedejo na pravo mesto, kjer bodo lahko od strani prišli sovražnika. Katahekasa pa naj bi se popeljal po drugi strani brega Kanavhe še

ZA UGANKARJE?

Križanka

Vodoravno: 1. Za kopanje zelo prijetna reka na Spodnjem Štajerskem. 7. Velika reka nedaleč od Ljubljane. 8. Čin (uradniški) z nemško besedo, ki se tudi med Slovenci rabi. 10. Duhovščina s tujo besedo. 11. Zavetišče s tujo besedo. 12. Predlog. 13. Toda v nekaterih naših narečjih, v italijansko in srbohrvaščini. 14. Počasna živalca. 15. Morala s slovensko krajšo besedo. 16. Bog z italijansko besedo. 18. Prva edninska oseba nekega glagola premikanja v zdajšnjosti + nasprotno od »mlad«. 23. Član zbornice starejših, kakršne so v navadi v nekaterih državah.

Navpično: 1. Izraz za zaključek računa v denarnih zavodih. 2. Starorimski pozdrav. 3. Hrvatsko mesto nedaleč od štajerske meje. 4. Morala z našo besedo. 5. Osebnostni zaimsek. 6. Latinska beseda za dušo. 7. Glede denarja trdi človek nasproti drugim in sebi. 9. Tako so včasih imenovali najvišje oblastvene predstavnike okrajev. 17. Tretja edninska oseba nekega pomožnega glagola v zdajšnjosti. 19. Del voza. 20. Abecedna oznaka neke črke. 21. Kazalni zaimsek (edninska oblika). 22. Površinska mera.

Skrit pregovor

p o . . . a = slika z drugo besedo
p o . . . a = način sojenja v nekaterih državah
k r . . . c = zadnji . . . lune
k a . . . a = to dela blagajnik
s t . . . k = bankovec z nekim zneskom.
Novodobljene črke beri po vrsti od besede do besede, pa dobiš star slovenski pregovor.

dalje od taborišča belih, da po možnosti napade sovražnika za hrbtom.

Odposlana sta bila dva sla k Modremu jopiču in Črni kači. Potem sta Kornstalk in Tekumze takoj začela prodirati.

Najprej je bilo treba premagati ozko obrežno planoto, ki je bila od kakšnih pet do sedem kilometrov široka in gosto porasla z vrbinjem in raznim grmičjem. Pohod je bil naporen. Že se je začelo daniti. Ob prvem svitu je bilo napredovanje nekoliko olajšano, toda bil je že tudi skrajni čas.

Meglice so se kakor tančica ovijale nizkih vrb. Mokre so visele veje in stresale rosne kaplje na gole hrbte indijanskih bojevnikov, ki so molče švigali naprej proti sovražnemu taborišču.

Tekumze je bil na čelu dolge kače bojevnikov. Kamor koli je zavil on kot glava, tjakaj mu je v zavojih sledil ves dolgi trup. Morali so čez veliko padlo deblo. Frerili so se med vejami. Preskočili so potoček. Sledili so stezam divjačine. Zavili so spet med grmičje. Popolnoma neslišno se ni to dogajalo, toda to tudi ni bilo potrebno. Naenkrat je v mlado jutro odjeknil strel.

Takoj sta sledila dva, potem trije strelji. Štirje možje so skočili pokoncu.

Hiteli so dalje na planoto. To so bili beli bojevnik, ki so si hoteli za ta dan preskrbeti divjačine, pa so zgroženi pričakovali vse hujše zveri.

Tekumze, enak panterju, jim je divje sledil, vrgel se je na poslednjega, ga podrl na tla in se sam spotaknil. Beli bojevnik ga je tisti mah pograbil za goitanec in ga potisnil k tlom. Tekumze se ga je oklenil in se prevallil, ne da bi izpustil sovražnika. Premetavala sta se. Belec je udaril s hrbtenico ob prvi štor, vzdihnil je, zaječal, trenotno je izgubil zavest. Tekumze je pokleknil nanj in z nožem ob grlu končal njegovo življenje.

Takoj nato je Tekumze spet planil, da zbrzi za ostalimi tremi belci. Nekateri njegovi bojevnik so rinili nekje med vejami dalje. Brez besede je Tekumze potegnil dva ob stran. Sledil je kratek

Ženski vestnik

Človekovo vzgojo vidiš tudi na malenkostih

Dobro vzgojen človek gleda zmerom tudi na svojo zunanost. S tem ni rečeno, da mora biti oblečen po najnovejši modi in da mora nositi bogve kako drage obleke. S skromnimi sredstvi prav tako dosežeš prikupno zunanost. Potrebno je, da je človek zmerom čedno počesan, da ima zmerom čiste roke in čiste nohte in da je obleka snažna, kolikor pač dopušča delo, ki ga človek opravlja. Čevlji naj bodo zmerom lepo očiščeni. Z umazanimi čevlji ne smemo stopiti v tuje stanovanje.

Olikan človek hodi mirno, ne govori s prijateljem kar čez cesto, ne dela v kinu in v gledališču glasnih opazk in ne mara nikjer zbuditi pozornost. Dobro vzgojen človek je v javnem življenju skromen. Nikoli se v družbi ne prepira in ne izziva prepira. Z natakariji, postreščki, s služkinjo in drugimi nižjimi uslužbenci je zmerom vljuden, nikoli ne govori z njimi zadirčno.

Mlada dobro vzgojena dekleta in dobro vzgojeni mladeniči govorijo tiho in se ogibljejo sirovih izrazov. To velja posebno za mladino, ki se udeležuje v sportu. Ne misli, da si le tedaj dober sportnik, če glasno kričiš, če suvaš s komolci okoli sebe, kadar hočeš na postaji kupiti vozovnico, če rineš pred starejšimi osebami v vlak in v cestno železnico. S takim vedenjem pokažeš samo, da si slabo vzgojen.

Dobro vzgojeni otroci naj bodo s svojimi starši in z vsemi starejšimi osebami zmerom vljudni in skromni. Starši, ki hočejo imeti ugled, pa naj ne karajo svojih otrok vpričo drugih ljudi.

Za kuhinjo

Ragu z zelenjavo. Korenje, kolerabice, krompir in grah (ali pa stročji fižol) oznažiš, zrežeš in napol skuhaš v slani vodi, kateri si pridala

Rešitve ugank iz štev. 32. Vodoravno: 1. Dalmatin, 7. pero, 8. ogel, 10. omaka + opora, 13. to, 14. p. d., 15. os, 16. Napoleon, 22. Kalist, 24. prerok + toča, 27. srp, 28. na, 29. naj; navpično: 1. demon, 2. ara, 3. lok, 4. top, 5. igo, 6. Neron, 7. pot, 9. las, 11. Apolon, 12. odlika, 17. akrep (peka), 18. par, 19. Est, 20. Otton, 21. aps, 23. Gaj, 25. rr, 26. ča. — Za goneten napis: Mladost je norost, čez jarek skače, kjer je most.

svarilni krik. Vsi so se okrenili. V medli jutnji svetlobi indijanci sami niso spoznali Tekumzeja. Vrgli so se nanj. Podrli so ga na tla. Zamrmal je samo tri besede in spet so ga izpustili. Potem so se okrenili, spet je nastala gneča, tedaj so zadonele glasne besede v jutnji mrak, Kornstalk je velel: »K tlom!« Vsi so ubogali, samo Tekumze je ostal pokoncu. Stopil je preko nekaterih ležečih bojevnikov in kričnil: »Kiš-Kalva! Peta-Kuta!«

Dva moža sta skočila k njemu, ko sta čula vsak svoje ime, in sta sledila Tekumzeju. Tedaj sta od leve zagrmela dva strela. Tekumze se je obrnil, v zaletu je preskočil grm. V preskoku je čul, kako je Kornstalk zaklical dva bojevnika. Z nogami je Tekumze skočil na nekaj mehkega. Pograbil je. Da, tu je ležal belec. Že je Tekumze spet imel nož v rokah. Sledil je vzkrlik, grgranje in spet je bilo končano življenje belega človeka. Peta-Kuta in Kiš-Kalva sta se vrgla na drugega belca. Obupno se je branil, toda tomahavk je popravil svojce.

Tekumze je sklonjen prežal naprej, puško pripravljeno za strel. Videl je teči tri postave, imele so klobuke na glavah. To so bili možje. Tekumze se pomeril. Toda se obojavila. Strel bi ga lahko izdal. Ali saj zdaj je že vse izdano. Torej strel. A zdaj je že prepozno, že so izginili. Za njim se silijo nekateri v naglem diru naprej. Kornstalk je ob njem. Pogleda mrtve, vpraša, kdo so, Tekumze pa odvrne:

»Trije so mi pobegnili.«
»Naprej!« zagrmil poglavar Kornstalk. »Naprej!«

Začne se dirjanje, sopenje. Morda bo pobegle mogoče še uloviti.

Pot je dolga, grmičje ovira, toda treba je naprej. Pod vejevjem ali preko grmičja. Lesovje šumi in se upogiblje. Vseposvoda se pojavljajo mračne postave.

Kornstalk je po svojih odposlancih hitro obvestil Modrega jopiča in Črno kačo, da je treba

žlico masti. Potem dodaneš malo popra in kumine in zaliješ meso z vodo, v kateri si kuhala zelenjavo. Ko je meso mehko, mu prideneš še zelenjavo in skuhaš vse do kraja. V to juho zakuhaš riž ali kaj drugega primerne.

Kumarična solata z jajcem, peteršiljem in redkvico. Kumare olupiš, zrežeš v podolgovate rezine in jih zmešaš s papriko, soljo in poprom. Ko kumare pol ure stoje, odliješ vodo in narediš iz njih solato s kisom in oljem. Kumare obložiš s trdo kuhanim jajcem, zrezanim na rezine, s peteršiljem in z rdečo redkvico.

Špinačna juha. Iz masti in moke napraviš prežganje, prideneš zelenega peteršilja in špinata, zaliješ z juho in mlekem, osoliš in opopraš ter pustiš, da dobro prevre. Juho daš z opečenimi kruhovimi kockami na mizo.

Riževi hlebčki. V mleku ali pa kar v vodi kuhamu rižu primešaš majhno količino masla, eno jajce, malo vanilijevega sladkorja ali pa malo cimeta. Če je treba, ga razredčiš še z žlico smetane ali mleka. Iz te zmesi napraviš ploščate hlebčke in jih na maslu lepo zlatorumeno zapečeš. Pečene lepo razvrstiš na krožnik in jih potreseš s sladkorjem.

Dobro nadomestek olja za solato. Nabavi si liter belega vina; od tega vzemi polno čašo in raztopi v tej količini veliko žlico krompirjeve moke. To pusti pet minut vreti, nato dodaj še kozarec toplega olja in ostalo vino ter kuhaj še vse skupaj nadaljnjih pet minut. Ko se mešanica ohladi, jo napolniš v steklenice in dobro zamašiš.

Koristni nasveti

Čas za setev zimske špinata se bliža. Seješ jo sredi avgusta za rabo v pozni jeseni in pa štiri tedne pozneje za rabo pomladi. Gredice, kjer je rasel rani krompir, so za setev špinata posebno primerne. Zemljo prekopljemo in nekoliko pomešamo s kakšnim dušikovim gnojilom, nato pa razdelimo v brazde, ki so 40 cm narazen. Sejejo ne pregosto. Ob suhem vremenu moramo setev pridno zalivati.

Ležanje na tleh odstrani utrujenost. Kdor je posebno utrujen, naj leže na trda tla (ne na posteljo), in sicer na hrbet. Ležati mora plosko in poskušati, če lahko zrahlja drug ud za drugim, dokler se ne znebi vse napetosti v sebi. Pet do deset minut takšnega odmora zadošča za pregnanje utrujenosti in živčnosti.

Ovčja zelenjava se osveži, če jo položiš za nekaj časa v vodo, kateri si dodala nekaj žlic kisa ali pa sok polovice citrone.

Mokre rjuhe čez okna osveži zrak. Stanovanje ostane hladno tudi ob največji vročini, če odpreš okna, a zato zapreš oknice. Ako pa obesiš še mokre rjuhe čez okno, se zrak v sobi osveži.

Omara za jedi ohladiš z moko kunj. Omarica za jedila ostane hladna, če jo ob vročih dneh obložiš z mokrimi kunjami. Izhlapenja vode povzroča hitro ohlajitev zraka.

takoj napasti. Torej se zdaj valijo indijanski bojevnik naprej tudi na levem in desnem krilu. Naprej, stisnjenih zob, vsakdo hoče biti prvi.

Konec je planote, hvala indijanskim bogovom. Indijanski bojevnik se zdaj plazijo po nizkem pobočju, kjer je stari breg reke. Medsebojno se podpirajo v naglem naletu. Šest do osem metrov visoki zemski nasip pravega brega je v trenutku dosežen. Zdaj gre naglo dalje. Tu so drevesa, visoka drevesa. Grmičje ni več tako gosto. Zdaj se šele lahko prav razvijejo bojne črte. Na levi vodi svoje borce Tekumze, v sredini poveljuje Kornstalk, na desni Logan.

Tu gori je v prvem jutru še nekoliko temnejše kakor spodaj. Velike krošnje razprostirajo gosto senco, da, tu vlada prav za prav še tema. Indijanske čete so zdaj že popolnoma razvite v fronto — naprej, naprej, belcem ni treba pustiti časa, da se pripravijo na napad, odnosno na obrambo.

Razprostre se jasa, tu je svetlejša. Hitro je treba čez njo, brez glasu, brez besede, brez klica, samo naprej.

Tu, kaj je to? Ali se ne blešči nekaj pod drevjem?

»Na tla! K tlom!« zarjove Kornstalk.

Vsi, ki ga čujejo, se vržejo k tlom. Na nasprotni strani se zasveti in zaprasketa, komaj sto korakov pred njimi so belci začeli streljati, da grmi kakor nevihta pod drevjem. Tam stoji četa belih vojakov, razporejena, kakor se spodobi za napad. Očitno je: beli bojevnik so bili v svojem taborišču obveščeni o preteči nevarnosti in takoj je bila proti Indijancem poslana ta četa, ki je zdaj začela streljati.

Da, grozovito je začela streljati, toda previsoko. Zdaj, ko so puške belih vojakov prazne in jih morajo hitro znova nabijati, zagrmil poglavar Kornstalk:

»Naprej! Pogumno naprej!«
»Maščevanje za Logana!« odjekne na desni strani.

(Dalje.)

Evropa ima četrtno ljudi na svetu

Vsa zemlja šteje okrog 2.216.000.000 ljudi

Mnogo je se na svetu krajev, ki so tako težko dostopni, da število njihovih prebivalcev sploh ni znano, ali pa ga poznamo samo po približnih cenitvah. O gorskih krajih Sumatre, o južnoameriškem Gran Chaku, o osrčju Afrike, o gorskih krajih srednje Azije vemo še prav malo in moramo da bo trajalo še več desetletij, preden bodo ti kraji raziskani. Kolikor je sploh mogoče dognati, prebiva na naši zemlji 2.216.000.000 ljudi. Od teh pride na Evropo 534 milijonov, na Azijo 1235 milijonov, na Afriko 160 milijonov, na Ameriko 276 milijonov in na Avstralijo z južnim otokom vred 11 milijonov.

Nemški podatki navajajo, da je živelo leta 1800 na vsem svetu okrog 837 milijonov prebivalcev in da se je torej v zadnjih 140 letih povečalo število zemljanov za dvainpolkrat.

Najbolj nas zanima razvoj v Evropi. Tu se je povečalo število prebivalstva od 187 na 534 milijonov, kar znaša 24,1 odstotka vsega prebivalstva naše zemlje. Število prebivalcev Evrope v zadnjih 140 letih se ni niti čisto potrojilo, medtem pa je naraslo v Zedinjenih državah na 11-kratno

število. Zedinjene države so imele leta 1800 komaj 25 milijonov prebivalcev, predlanskim pa že 176 milijonov. Navzlic velikemu porastu pa pride v Ameriki še zmerom na en kvadratni kilometer samo 6,4 prebivalca, medtem ko jih pride v Evropi 46,8. V zvezi s tem lahko takoj omenimo, da pride v Aziji na en kvadratni kilometer 29,9, v Afriki komaj 5,3, v Avstraliji z južnim otokom vred pa samo 1,2 človeka.

Evropa je torej mnogo pregosto naseljena, če jo primerjamo z drugimi deli sveta. Na 11.400.000 kvadratnih kilometrov, kolikor meri Evropa, prebiva 24,1 odstotka vsega prebivalstva sveta. V Aziji prebiva na 41.300.000 kvadratnih kilometrih 35,7 odstotka. Afrika je skoro trikrat tako velika kakor Evropa, pa prebiva v nji samo 7,2 odstotka vseh prebivalcev sveta. Amerika, ki je večja od Azije, ima 12,5 odstotka, Avstralija z južnim otokom vred, ki meri 8.900.000 kvadratnih kilometrov, ima pa komaj 0,5 odstotka prebivalstva naše zemlje. Ti podatki alone na ljudskih štetjih okrog leta 1940 in so torej še precej novi.

Zanimive ugotovitve o najmanjših zvezdah

Nekatere zvezdice so tako majhne, da znašajo njih premeri po komaj nekaj sto metrov

Številke, s katerimi podajajo zvezdoslovci razdalje med posameznimi nebesnimi telesi, odnosno velikost teh na videz tako majhnih svetov, so tako veličanske, da jih res laže prenese papir kakor človeški razum. Vendar bi bilo napačno misliti, da so prav vsa nebesna telesa orjaška po svoji razsežnosti. Bistvo zvezdogledov oko je opazilo v vesoljstvu tudi takšna telesa, recimo zvezdice, ki merijo komaj nekaj kilometrov ali celo samo nekaj sto metrov. Med temi so najzanimivejši tako imenovani planetoidi, nekake mušice vesoljstva.

Planetoidov je na tisoče. Vrte se okoli sonca in so oddaljeni skoro vsi od njega povprečno toliko, da padajo med Mars in Jupiter. Največji planetoidi merijo v premeru po nekaj sto kilometrov in jih je možno videti tudi z manjšimi daljnogledi. Planetoid Vesto vidimo včasih kar s prostim očesom kot bledikasto zvezdico. Vendar na splošno velja, da veliko večino planetoidov ni mogoče videti drugače kakor samo s pomočjo močnih daljnogledov.

Kakor rečeno, se planetoidi na splošno drže v pasu med Marsom in Jupitrom, vendar pa nekateri med njimi uhajajo tudi čez mejo tega prostora. So planetoidi, ki so dšti bliže soncu kakor pa Mars in celo bliže kakor naša zemlja in Venera, na drugi strani pa so spet takšni, ki so dalje od njega kakor pa Jupiter.

Značilno za planetoida je zlasti, da se sučejo okrog sonca in da se na svoji dolgi poti enkrat soncu približujejo, potem pa se d njega spet oddaljujejo.

Zelo zanimiv je na primer planetoid Hermes, ki ga je leta 1937 odkril nemški zvezdoslovec Reinmuth. Kadar je soncu najbliže, je nekje v sredini med Merkurjem in Venero, pri največji oddaljenosti od sonca pa med Marsom in Jupitrom. Torej preseka poti, po katerih hodijo Venera, zemlja in Mars. Zato bi se moglo nekoč zgoditi, da bi planetoid Hermes trčil v enega izmed teh treh planetov. Trčenje pa ne bi bilo pogubno za ves tisti planet, v katerega bi se Hermes zaletel, temveč samo za one pokrajine, na katere bi planetoid padel. Hermes je namreč le malo premajhen, da bi zemljo razbil, tudi če bi se s še takšno silo zaletel vanjo.

Vse do 19. stoletja človek sploh ni vedel za planetoida. Po čudovitem naključju pa je prav prvo noč 19. stoletja, to je v noči na 11. januar l. 1901 italijanski zvezdoslovec Giuseppe Piazzi odkril doslej neznano zvezdo, ki ji je dal ime Cereza. Potem so kmalu odkrili še druge planetoida. Med srečnimi zvezdoslovci, ki se jim je posrečilo najti v vsejmiru ta čisto nova nebesna telesa, je bilo tudi nekaj Italijanov.

Do današnjih časov je bil tudi glede tega, kaj in kakšni so prav za prav planetoidi, dosežen že velik napredek. Planetoida preučujejo zdaj že na podlagi fotografij. Odkrili pa so jih doslej že več tisoč. Vseh pa prav gotovo še ne, saj se od časa do časa še zmerom zgodi, da kak zvezdogled opazi kje na nebesnem prostoru kakšno novo mušico vesoljstva.

* 102 leti šteje, pa bi se rada še peljala z letalom. V Stradelli v Italiji živi gospa Marija Bastardinijeva, stara že 102 leti. Preživela je dobrih sto let, ne da bi bila kdaj resno bolna. Preteklo zimo pa se je zaradi hudega mraza močno prehladila in dobila neke vrste influenco. Domači so poklicali zdravnika, ki se je odločil za vbrizg, da ženi ne bi srce opešalo. Žena pa ni hotela ničesar slišati o vbrizgu. Sama je imela svoje zdravilo za svojo bolezen: pila je studenčnico in kmalu je bila izven nevarnosti. Zdaj se čisto dobro počuti in ima samo eno željo: rada bi se peljala z letalom, in sicer kar čez morje v Argentino, da bi tam pozdravila svoje vnuke.

* Deset let jih že preganjajo kače. Posebno zanimivost imajo v okolici Bergama. Že 16 let je vsako leto ob tem času v neki hiši polno kač, ki prelazijo vse prostore. Tuli letos so lezele neštete kače iz vseh kotov kuhinj in sob. Začel se je razburljiv lov za mladimi kačami. V nekaj dneh je bilo pobito 80 mladih kač. Stanovalci so skušali najti kačo-mater, kar se jim pa doslej še ni posrečilo. Ko bo minil čas, bodo imeli spet mir do prihodnjega julija in avgusta, ko se bodo spet skotile mlade kače v neznanem bližnjem skrivališču.

Trieste — Gorizia

Sestanek aspirantov Katoliške akcije. Te dni je bil v salezijanskem kolegiju v Gorizi sestanek višjih in nižjih aspirantov moške mladine Katoliške akcije za gorizijsko nadškofijo. Uvodno mašo je daroval nadškof Margottl, uvodno pridigo pa je imel Pavel Urtovec, župnik iz Udina.

Smrten padec stare žene. 85letna Marija Urbanova v Triestu je doma padla tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo. Uboga ženska, ki je bila prepeljana v bolnišnico Kraljice Helene, je spričo starosti za poškodbo umrla.

Iz Gorenjske

Nov kmečki tednik. Dne 1. avgusta je začel izhajati pod naslovom »Wochenblatt der Landesbauernschaft Kärnten« nov tednik, ki bo imel za bralce z Gorenjskega tudi slovensko prilogo. Gaulleiter dr. Friedrich Rainer je napisal za prvo številko uvodnik, ki v njem poudarja, da ostane kmečki značaj Koroške tudi v bodoče osnova njenega prebivalstva.

Nov vodja krajevne skupine na Jezerskem. Jezersko je zapustil te dni orožniški stražmojster in vodja krajevne skupine Anton Glandig, ker je šel na novo službeno mesto. Na njegovo mesto je prišel na orožniško postajo Johann Egger. Vodstvo krajevne skupine je pa prevzel začasno de Cilla.

Novo dekleško taborišče v Rožku. V Rožku je bil izročen svojemu namenu novi tabor za dekleta, ki morajo opravljati obvezno delo. K otvoritvi sta prišla okrožni vodja dr. Hradetzky iz Beljaka in okrožna voditeljica Sabukoschekova.

Smrt stare kovaške korenine. V Hotovljah je umrl kovač Franc Karmel, po domače Pekalc, star 75 let. Znan je bil po vsej Gorenjski, ker je znal kovati izvrstne sekire. Hodil je po sejmi in ljudje so prav radi segali po njegovih izdelkih. Blag mu spomin!

Zaposlitev dijakov na Gorenjskem. V Gozdu Martuljku se mudi zdaj 120 nemških dijakov in dijakinj, ki so se prostovoljno javili za zaposlitev na Gorenjskem in Spodnjem štajerskem. Njih število se bo v kratkem še povečalo. Dijaki in dijakinje so doma iz Bavarske in Württemberške, nekaj jih je pa med njimi tudi iz Rumunije, Hrvaške, Gorenjske in Spodnje štajerske. Njih delo obsega zlasti vzgojo mladine, otroške vrtce in sport, pa tudi druge reči.

V koroški Volksbund je bilo sprejeto 300 oseb iz Stare Loke. Slovesna zaobljuba je bila v okrašenih dvorani na Spodnjem trgu v škofji Lohi. Za uvod je pel ženski zbor. Članske izkaznice je razdelil krajevni vodja Burger.

Strela ga je ubila. Na Spodnjem Jezerskem je delavec Josip Štuler obiral pred dnevi češnje. Prihrumela je nevihta, pa je strela udarila v češnjo in ubila Štulerja. Pokojnik je štel 56 let. Zapustil je šest otrok.

STARI OČE

Tujec: »Kdo pa je onile stari mož?«

Milica: »Naš stari očka.«

Tujec: »Koliko let pa šteje?«

Milica: »Ne vem, pri hiši ga imamo že dolgo.«

PREVIDNOST

Mihon si je sezidal vilo. Nekoč jo razkazuje svojemu prijatelju. Ta se čudi pasji hišici: »Zakaj si napravil tako veliko? Saj je tvoj pes čisto majhen.«

»Iz previdnosti, če bi prišel kdaj prepozno domov in bi mi žena ne hotela odkleniti,« odvrne Mihon.

DOMAČE NOVICE

Opozorilo naročnikom „Domovine“

Današnji številki smo priložili položnice za vse naročnike, ki prejemaajo list po pošti. Prosimo Vas, da se jih poslužite in nam nakažete naročnino do 20. t. m. One naročnike, ki so z naročnino zaostali, prosimo, da plačajo zaostanek istočasno z naročnino, ker bomo sicer prisiljeni vsem list ustaviti. Naročnina znaša letno 24 lir.

Uprava.

* Visoki komisar je predsedoval seji pokrajinskega odbora za vzporeditev preskrbe in cen. Te dni je bila seja pokrajinskega odbora za vzporeditev preskrbe in cen v vladni palači. Predsedoval je Visoki komisar. Snov dnevnega reda, zlasti proizvodnja, cene in razdeljevanje premoga, je bila predmet koristnega preučevanja. Ugotovljeni so bili ukrepi za povečanje proizvodnje in razen tega je bil določen poseben razpored za pravično razdelitev kuriva s posebnim ozirom na javne koristi in koristi zasebnih potrošnikov. Visoki komisar je na podlagi razpravljanja določil, da se sklepi odbora čim prej uredijo z objavo ustreznih zakonodajnih ukrepov.

* Nagrada za rojstvo dvojčkov. Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Klemečiču Martinu in Neži, Pušče, občina Smihel-

Stopiče, o priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

* Določitev časa za zatemnitev. Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil, da se morajo do novih navodil izpolnjevati določbe o zatemnitvi od 21.30 do 5. ure.

* Točke sukanca, prejice za vezanje, spenjanje in podpletanje. Na znanje je dano, da mora meti prejica za vezanje istotolično število točk kakor sukanec in da mora biti prejica za spenjanje v pogledu števila točk izenačena s prejico za podpletanje. Zato se tabela nedavno izlane okrožnice popravlja takole: Odrezki v abecednih črkah. Sukanec in prejica za vezanje za 100 tekočih metrov 1. Prejica za spenjanje in prejica za podpletanje za vsake 5 g 1.

* Smrt vzornega gospodarja. V Praprotnu pri San Pelagiju je umrl g. Ivan Lupinc, posestnik in oče rajnega visokošolca Bogomila Lupinca, v visoki starosti 81 let. Pokojnik je bil vzoren gospodar in skrben oče svojim otrokom. O spoštovanju, ki ga je bil deležen v vsej soseski, najbolj priča dejstvo, da je celo desetletje županovl svojih občin. Blag mu spomin!

* Mnogo ajde so posejali. Žito je pospravljen. Zetev se je bila izvršila ob lepem vremenu. Letos so kmetje po Dolenjskem posejali mnogo ajde, saj so ajdovi žganci kar odlična hrana, a tudi za kruh je ajdova moka dobra. Važno pa je še ajdovo cvetje, namreč za čebelarje, ki se že vrsto let pritožujejo zavoljo slabega pridelka medu.

* Dvaindvajsetega otroka je rodila. Iz Rima poročajo, da je v vasi Tiburtini 46 letna Helena Ferruccijska dala življenje že dvaindvajsetemu otroku, in sicer hčerki. Te dni so hčer že krstili in ji dali ime Vittoria (Zmaga).

Nadaljevanje romana

„Dve ljubezni“

Solze so ji stopile v oči, na svoji roki pa je začutila njegovo toplo, mehko roko.

»Poglejte me, Eliza!«

Pogledala ga je.

»Da,« je dejal, »natanko sem vedel, kakšni boste s solzami v očeh. Zdaj vas poznam že v vseh razpoloženjih in v vseh vas enako ljubim.«

Eliza se je skušala iztrgati temu vabečemu hrepenenju, upreti se izkušnjam, da bi vrčala ljubezen z ljubeznijo.

»Martin,« je izpregovorila odločno, kolikor je le mogla. »Čujte me! Zanesenjak ste, torej moram biti jaz stvarna za naju obo. Preveč ste mi že dali, Martin, dali ste mi pomoč v uri, ko sem je bila najbolj potrebna; dali ste mi zvesto prijateljstvo, in zdaj mi dajete ljubezen. Hočete, naj vam bom žena, obsipate me z bogastvom svojih čustev. Hudo mi je, da vam bom morala prizadejati bol. A tako mora biti, Martin! Po vsem, kar sem preživela, se moram odreči vaši ljubezni.«

»To, kar ste bili preživeli, je vzrok, da ste danes tukaj pri meni. Tega ne pozabite, pa naj vam je bila preteklost še tako grenka! Moja draga, če bi čutili tako, kakor čutim jaz, bi vam ne bilo nobeno trpljenje dovolj visoka cena.«

Eliza je še vedno odkimavala.

»Ni mi potrebno ponavljati svojo zgodbo, hvala Bogu, poznate jo dobro. A mnogo ljudi je, ki je ne poznajo in jo bodo šele izvedeli. Moja preteklost bo šla povsod za menoj, pa naj se skrivam pod kakršnim koli imenom. Veseli me, Martin, da ste pripravljeni prenašati z menoj vse neprijetnosti, a prav gotovo se ne zavedate, kaj vse bi vas čakalo. Nisva sama na svetu, vsaj vi ne! Nimava pravice ogražati vaše rodbine z najinimi čustvi.«

»Moja družina bo ljubila ženo, ki jo bom ljubil jaz. O tem sem prepričan.«

»Morda, toda jaz sem druge narodnosti kakor vi. Če je vam to vseeno, njim gotovo ne bo. In potem je še en vzrok.«

»Nočem ga slišati.«

»Važen vzrok, ki se mu ne morete izogniti, če ga hočete slišati ali ne. Zene nimajo rade računov, zlasti ne, če jih hočete opozoriti na njihova leta. Ker ste sami pozabili, kaj je pisalo pariško časopisje o mojem rojstvu, vas moram spomniti na to. Deset let sem starejša od vas.«

»Kaj imajo opraviti leta z nama?«

»Mnogo, če jih imam jaz več kakor vi. Če bi bili vi za deset let starejši, bi bilo pač vse drugače.«

»Srce je mnogo važnejše kakor koledar. Vas moram opozarjati na to?«

»Tako misli blaznež, Martin, midva pa nisva blazna. Vi štejete osemindvajset let, jaz se bližam štiridesetim. Vi imate pred seboj najlepša leta življenja, jaz pa se začnem starati.« Glas ji je drhtel, a z obupnim mirom je nadaljevala. »Težko mi je govoriti o tem, toda vi s pravico pričakujete, da vam zakon izpolni vse vaše želje, katerih pa vam jaz morebiti ne bi mogla izpolniti... Mislim na otroke, Martin. Morda vi niste pomislili na to?«

»Mislim le na to, da bi mogel biti zmerom z vami in da bi se zmerom tako ljubila kakor danes.«

Ni se mu mogla več upirati, ker je ni maral več poslušati. Prosil jo je, naj se otrese predsodkov, naj posluša le glas srca...

Oči so se ji znova zalile s solzami. Pred seboj je videla dolgo procesijo dni in obrazov, vso svojo nemirno, razrvano preteklost. Videla je vojvodo Praslina, vitkega krasnega moža, s kopico otrok, dobrosrčno zlata vredno dvojico Alberta in Marijo Remejevo, videla je ostarelo gospo Merovo, gospodično Haynesovo, kako jo pozdravlja v Ameriki, in naposled Martina Filda, ki ji je ponudil roko za novo življenje.

Do smrti ju ne bo nič več ločilo, najmanj pa preteklost, ki jo je bila ta trenutek odložila kakor obnošeno obleko.

Konec

Iz Spodnje štajerske

Trboveljski premog sta odkrila dva rokodelska pomočnika. Leta 1804. so se pritoževali trboveljski kmetje, da na njihovi zemlji tako slabo rase, češ da se v tako črni zemlji ne more nič zakoreniniti. Tisto leto sta šla skozi Trbovlje rokodelska pomočnika Thonhausen in Holuber. Kmetje so jima potožili svoje težave s črno zemljo. Ko sta pomočnika videla tisto črno reč, sta na prvi pogled spoznala premog, ki je tod kar moel iz zemlje. Nadaljevala sta pot. V Dunajskem Novem mestu sta pri čaši vina pripovedovala gostom v gostilni, kaj sta našla v Trbovljah. Med gosti je bil tudi odvetnik dr. Maurer. Ta mož je znal odkritje izkoristiti. Že naslednje leto je pričel izvažati premog iz Trbovelj. Med prvimi rudarji sta bila tudi obo pomočnika. To se je zgodilo pred 138 leti.

Gornještajerska dekleta so zapustila Ljutomer. Kakor drugod na Spodnji štajerskem, so bila tudi v Ljutomerskem okraju zaposlena za dobo žetve različna rekleta iz gornještajerskih krajev, medtem ko so spodnještajerska dekleta šla pomagat na Gornje štajersko. Nedavno so se dekleta, ki so pomagala pri žetvi v Ljutomerskem okraju, zbrala k slovesu v vojaški bolnišnici v Radgoni. Nato so se vrnila domov.

Smrt bivšega šoštanjkega župana. V Mariboru je umrl g. Langus Ivan, 57letni trgovec in posestnik iz Šoštanja, bivši župan šoštanske občine. Ko tpošten in značajan mož je užival povsod spoštovanje. Zapustil je soprogo, sina profesorja Milana, visokošolsko hčerko Vladko in šestošolca Marjana. Hudo preizkušenim svojem naše sožalje! Prav tako je v Mariboru umrl g. Hinko Gobec, ki je bil zaposlen v šoštanski usnjarni. Naj v miru počiva!

Drava je terjala mlado žrtev. Predzadnje nedeljo se je kopalo v Dravi v št. Janžu pri Mariboru več fantov in deklet. Med njimi sta bili tudi dve sestri Vertačičevi iz Maribora. 18letna prodajalka in šivilja Margareta Vertačičeva je hotela sama preplaviti Dravo, njena sestra je pa sedela na bregu. Ko je bila že precej daleč od brega, se je dvignila iz vode in si popravila lase, naenkrat pa je izginila v valovih. Najbrže jo je prijel krč. Več fantov se je sicer takoj pogrnalo v vodo, da bi jo rešili, toda zaman.

Iz Hrvatske

Bolgarski minister Jecov je posetil Varaždin. Bolgarski minister Jecov, ki je bil prispel v Zagreb k podpisu pogodbe o kulturnem sodelovanju med Hrvatsko in Bolgarijo, se je mudil na obisku v Varaždinu. Z njim so bili tudi bolgarski poslanik Mečkarov iz Zagreba in hrvatska ministrica za prosveto in zunanje zadeve. Gostje so si ogledali mestne posebnosti.

Veliki načrti za izgradnjo bodoče hrvatske prestolnice Banje Luke. Sklep hrvatske vlade, da preseli glavno mesto države iz Zagreba v Banjo Luko, je sprožil vrsto ukrepov. Z zakonskim odlokom je bil te dni postavljen državni odbor za izgradnjo Banje Luke, katerega naloga je, zagotoviti stavbišča za nova vladna poslopja in izdelati enoten načrt, po katerem naj se Banja Luka izoblikuje v novo prestolnico. Banja Luka stoji prav na kulturni ločnici med Srednjo Evropo in muslimansko Bosno; v tem mestu, ki šteje kakšnih 50.000 prebivalcev, se začneja bosanski vzhod. Gradbeniki bodo torej morali skrbeti za ohranitev tega dvojnega lica Banje Luke. Zemljepisno pa je položaj bodočega upravnega središča brez dvoma ugoden, saj mesto stoji skoro v sredini nove države. Nujno pa je, da se Banja Luka približa glavni prometni žili Hrvatske, ki teče od nemške meje čez Zagorje, Zagreb, Slavonsko in Srem do Zemuna. Potrebna zveza bo ustvarjena z železniško progo, ki poteka od Okučanov na progi Zagreb—Zemun proti Banji Luki. Iz Okučanov do Banje Luke bo zgrajena tudi nova cesta. Izvedba vseh teh načrtov bo terjala kajpak daljšo dobo.

Oddajna radijska postaja v Banji Luki je odprta. V soboto 25. julija se je prvič oglasila oddajna postaja v Banji Luki.

Prijava vojne škode na Hrvatskem. Hrvatski finančni minister je pozval vse oškodovance, naj prijavijo vojno škodo. Poziv se tiče tudi oškodovance, ki so konje, vozove in opremo, ki so jo dali kmetje bivši jugoslovenski vojski, pa jim ni bila vrnjena niti plačana. Kmetje morajo vložiti z dokazili podprte prijave pri pristojnih davčnih uradah.

Iz Srbije

Nov slovenski grob v Valjevu. Družino bivšega šolskega upravitelja in zdajšnjega uradnika drinske finančne direkcije v Valjevu g. Viljema Kusa je zadel pred tedni hud udarec. Umrl ji je 3letni sinko Borut. Dan prej se je vbodel z zarjavim žebeljem, noga je začela otekati in tudi zdravnik ni mogel več pomagati. Valjevski Slovenci so v velikem številu spremili Boruta na zadnji poti. V sprevodu je šla skupina slovenskih otrok s šopki. Boruta so nesli tovariši do kapele, kjer

je bil blagoslov, zatem je bil na pokopališče odpeljan z mrtvaškim vozom. Na pokopališču je staršem in bratcu v tolažbo spregovoril lepe besede župnik g. Valentin Bertonec, ki je zatem blagoslovil še tri slovenske grobove na istem pokopališču. Malemu Borutu naj bo ohranjen lep spomin, prizadetim pa naše iskreno sožalje!

Smrt rojaka v Srbiji. V Ražnju je umrl g. Ljudevit Kranjc, bivši uradnik Mestne hranilnice v Mariboru. Pokojnemu blag spomin, preostalim naše sožalje!

Slovenski otroci v valjevskih šolah. Slovenski otroci so obiskovali v te dni minulem šolskem letu v Valjevu osnovno, meščansko šolo in gimnazijo. Uspeh slovenskih otrok je zelo lep. Tako je Slovenka najboljša učenka v meščanski šoli, pa tudi v ljudski šoli so se nekateri zelo izkazali. Ob koncu šolskega leta je priredila osnovnošolska mladina akademijo v palači okrožnega načelnstva. Na akademiji so z nekaterimi nastopi sodelovali tudi otroci Rudolfa Ahačiča, in to sinko Vital s harmoniko in dve njegovi sestrici s solističnimi petjem.

PO SVETU

Avgusta je vsako leto največ zvezdnih utrnikov

Vsako leto okrog 10. avgusta se vidi ponoči mnogo zvezdnih utrnikov. Ob tem času je namreč v akciji največji roj meteorjev vsega leta. Letos bo opazovanje meteorjev posebno ugodno, ker bo 12. avgusta mlaj, tako da luna ne bo motila našega očesa. Med vsemi nebesnimi pojavi napravijo meteorji na človeka najgloblji vtis. Človeku se zdi, da se je neslišno odtrgala od neba zvezda in žareča šviglna čez nebo.

V temni noči lahko vidimo na nebu povprečno 46 meteorjev iz roja Perseid vsako uro. Perseide, nazvane po sozvezdju Perseusu, ki se zdi, da iz njega izžarevajo, se pojavijo na nebu vsako leto okrog 10. avgusta. Samo nekaj gramov težki delci ali drobci povzročajo nad 100 km visoko nad zemljo tiste svetlobne pojave, ki jih občudujemo kot meteorje ali padajoče zvezde. Ti meteorji so telesca, ki jih pritegne zemlja nase.

Mesec avgust prinaša tudi delen sončni mrk, ki ga bodo lahko opazovali samo v južnem delu Ledenege morja. Pač pa se bo videl v jutrnjih urah 26. avgusta popoln lunin mrk, že drugi v letošnjem letu. Ta mrk bo zanimiv zato, ker bo ob sončnem vzhodu zahajala luna še zasenčena.

Kako prisegajo pri preprostih narodih

V mnogih krajih Malajskega polotoka obstoje čudne šege med domačim prebivalstvom. Med njimi je posebno zanimiv običaj prisega. Nekatera plemena vzamejo s seboj to ali ono živalco, recimo kuščarja, žabo ali kaj podobnega, če hočejo zapriseči človeka. Ob zapriseganju izpuli priča z zobmi živalci ude. pri tem pa zatrjuje: »Naj se zgodi meni tako, če ne govorim resnice.«

Oblika zaprisege je pri raznih narodih različna. Pri divjih plemenih je delno kruta ali vsaj zelo čudna.

Neka zgodba pripoveduje o nekem glavnem urečniku, ki je hotel mlademu novinarju pojasniti, kaj je zanimiva vest. Če ugrizne človeka pes, je dejal, ne zanima to nikogar, če pa ugrizne človek psa, bi bil to zanimiv dogodek. Toda ta »zanimivi dogodek« ni izmišljotina, temveč resničnost. Neko vzhodnoafriško plemo je ohranilo čudno navado, da ugrizne človek pred »diščem psa. Obtoženec ali priča, pozvan k obravnavi na sodišče, pride tja s psom. Kakor hitro ga hočejo zapriseči, ugrizne psa in pravi: »Kakor sem jaz ugriznil psa, naj ugrizne pes mene, če ne govorim resnice.«

Na nekem otočku v Južnem morju pa prisegajo ljudje pri ribjem hrbtu. To je zlasti običaj, če gre za zaprisego na zvestobo plemenu. V tem primeru se prisega glas: »Prisegam, da se bom pokoril zakonom svojega plemena in otoka in jih vestno izpolnjeval, kakor gotovo je hrbtnica sredi ribjega telesa.«

Naposled naj omenimo še en zanimiv običaj v zvezi s prisego. V mnogih deželah igra pri tem sol važno vlogo. Kitajec navadno razbije pred prisego solnico, s čimer noče pokazati, da hoče biti tudi sam enako zdrobljen, če bi krivo prisegel. Mnoga južnoafriška plemena imajo navado vreči ob prisegi prgišče soli v ogenj. Zaprisegači pokaže obtoženec ali priča na plamen in pravi: »Priseži!« Ta običaj je nastal menda zato, ker je bila sol že od nekdaj važna začimba, neogibno potrebna človeškemu telesu.

× Papež ne pojde na poletni oddih. Kakor poročajo iz Rima, je papež iz zdravstvenih razlogov zelo omejl sprejeme. Njegovi svetovalci so papeža že ponovno skušali prepričati, da bi bilo zanj najboljše, če bi se zdaj poletni naselil vsaj za nekaj časa v svoji poletni rezidenci v Castel Gandolfo. Papež Pij XII. pa se trdno drži svojega sklepa, da ves čas, dokler bo trajala vojna, Rima ne bo zapustil.

× Rumunski kralj Mihael na vzhodni fronti. Iz Bukarešte poročajo: Rumunski kralj Mihael je prebil ob spremstvu podpredsednika ministrskega sveta prof. Mihaela Antonescu nekaj dni na vzhodni fronti. Ogledal si je tudi rumunske edinice, ki se borijo proti boljševiškim silam. Kralja so povsod sprejeli z velikimi počastitvami.

× Slovaški ministrski predsednik dr. Tuka pri slovaških rojakih. Slovaški ministrski predsednik dr. Tuka je nedavno obiskal v ukrajinskem mestu Verdičevu slovaške vojake. Ob prihodu ga je pozdravil minister za vojsko general Čatloš, ki se je bil pravkar vrnil z bojišča pri Rostovu. Po pozdravu se je dr. Tuka odpeljal v Žitomir, kjer je obiskal ranjene vojake in si ogledal vojaške naprave. General Čatloš mu je podrobno opisal zadnje boje na vzhodnem bojišču, kjer so se odlikovale tudi slovaške edinice.

× Mak se v Nemčiji rabi samo za pridobivanje olja. V Nemčiji se je letos v večji meri posejal tudi mak, ki ima zelo mnogo olja, to je do 55 odstotkov. Maku posvečajo v Nemčiji veliko pozornost in je odrejeno, da se ves mak, ki se je nalašč posejal za pridobivanje olja, res tudi brez izjeme uporabi v to svrhu.

× En sam las lahko pove, koliko let šteje njegov imetnik. Norveški zdravnik dr. Hirden je dognal, da je sestavina las pri vsakem človeku najzanesljivejša merilo za njegovo starost. Dr. Hirden je sestavil neko raztopino, v kateri se človeški lasje razkroje, in sicer s hitrostjo, ki je sorazmerna s starostjo tistega človeka, čigar lasje pridejo v preizkušnjo. Lasje mladih ljudi razpadejo v tisti raztopini mnogo hitreje kakor lasje starejših ljudi. Las dvajsetletnega mladeniča razpade, če ga vržemo v tisto tekočino v nekaj minutah, dočim je treba dveh ur časa, da se isto zgodi z lasom kakšnega šestdesetletnika.

× Na svetu raseta tudi črni in rdeči riž. Na svetu rase tudi riž, ki je črne barve, in sicer na otoku Sumatri. Zrnje tega riža je znotraj prav tako belo kakor pri navadnem rižu, obdano pa je s tanko črno plastjo. Črni riž se po okusu prav nič ne razlikuje od belega riža. Pa še tretjo vrsto riža imamo na svetu. To je rdeči riž. Namesto črne ima ta riž rdečo zunanjo plast, v sredi pa je tudi bel in prav tako okusen kakor običajni riž.

× Vsa družina kadi eno samo veliko cigaro. Med Filipinskimi otoki je posebno v zadnjem času precej zaslovel otok Luzon. Ni pa znan samo po svojih hudih bojih, ki so nedavno tam divjali med Japonci in Američani, temveč je že davno prej slovel po svojevrstnih običajih, ki se jih še danes z vso vztrajnostjo drži tamkajšnje domače pr. bivalstvo. Filipinci so med drugim znani tudi kot silno strastni kadilci. Tam imajo na primer navado, da vsa družina kadi eno samo cigaro. Zato pa mora biti ta tudi primerno debela in dolga. Tujec, ki pride na Luzon, ima pogostokrat priliko videti, kako ta ali ona družina filipinskih domačinov sedi doma v kaki sobi v krogu ter si od ust do ust podaja ogromno cigaro. V takšnem krogu so zbrani oče, mati, sinovi, hčere, nečaki, nečakinje, strici, tete in celo dojenčki. Cigara potuje od ust do ust in vsak naredi nekaj dimov, ko pride vrsta nanj. Navadno pa je cigara tako velika, da je ne pokade v enem dnevu, čeprav še tako pridno vlečejo, temveč je imajo dovolj za več dni.

× Oče in sin obsojena na smrt zaradi skrivnega klanja živine. Mesar in gostilničar Anton Lanner iz St. Lorenza ob Mondseeju v Nemčiji je lani v začetku pomladi skrivaj zaklal 63 glav goveje živine, 61 telet in 33 svinj. Njegov 24letni sin Anton mu je pri tem pomagal. On je poskrbel zlasti za skrivno prodajo mesa in sin je tudi razpršil vse očetove pomisleke proti skrivnemu klanju. Oba sta se morala zagovarjati pred posebnim sodiščem v Linzu. Kot soobtožena sta bila pred sodiščem gostilničar Otto Kain iz Bad Ischla in najamnica gostilne Terezija Kirschbergerjeva iz Pettighofna. Od glavnega obtoženca sta kupila mnogo mesa in ga prodala, ne da bi bila zahtevala od strank mesne nakaznice. Glavna obtožena sta bila obsojena na smrt. Kain na tri leta in pol, Kirschbergerjeva pa na dve in pol leti ječe. Smrtna obsodba je bila že izvršena.

V DEKLISKI SOLI

Profesor: »No, gospodična Lilika, povejte mi, kaj začne pomladi najprej cveteti?«
Dijakinja: »Ljubezen, gospod profesor!«

SMEŠNICE

Spremenjen položaj

Žalosten Jaka na zofi sedi,
vino v steklenkah pred zofo stoji.
Misli turobne si Jaka pobiva,
ko na debele jih z vinom zaliva.

Jaka vzdihuje pod tuge silino,
ki ne ubije nikako je vino.
Druga za drugo steklenke hitijo,
Jaku želodec in dušo polnijo.

Tropa steklenk zdaj na zofi stoji,
Jaka pred zofo premagan leži.
Zmerom usoda tako se igra:
mnoge raz sedeže vrže na tla.

VDOVA

Gospa Vrabčeva pride v pisarno ženitovanjskega posredovalca in pravi: »Mož, katerega ste mi zadnjič nasvetovali in katerega sem tudi vzela, mi je že v tistem letu umrl. Zato prosim, da mi zdaj priskrbite nekoliko trpežnejšega moža...«

IZZA ZAKONSKIH KULIS

Ona: »Ti si bedast! Moj prvi mož je imel več pameti v peti, kakor jo imaš ti v glavi!«

On: »To pa že ni res, sicer se ne bi bil prvi oženil s teboj!«

TUDI DOBRA MISEL

Dva dečka gresta mimo stojnice, kjer je kup lepih jabolok.

»Škoda, da nimam denarja, da bi kupil jabolko!« — vzdihne prvi.

»Neumnost!« reče drugi. »Zakaj bi ga kupoval? Pokažem prodajalcu jezik, pa vrže jabolko za menoj.«

IZ SOLE

Učitelj: »Kako se imenuje žival, od katere imamo čevlje?«

Mihec (čevljarjev sinko): »Ta žival je naš oče!«

PRI ZOBOZDRAVNIKU

Stranka: »Gospod doktor, kaj bo nazadnje iz vsega tega?«

Zdravnik: »Potrpajte še malo, saj ne boli hudo.«

Stranka: »Saj se ne bojim bolečin, temveč vašega računa...«

OPREDELITEV

A: »Ali veš, kaj je šef urada?«

B: »Seveda vem. To je tista oseba, ki v uradu vse nadzoruje...«

A: »Kaj še! To je tista oseba, ki te vidi zmerom, kadar prideš prepozno v službo, kadar pa prideš pravočasno, se niti ne zmeni zate...«

DVA MORATA BITI

Kunigunda: Veruj mi, prijateljica, da ljubezen sama še ne osreči ženske.«

Evlačija: »Gotovo ne, če ni moškega zraven.«

NAPET PRIZOR

A: »Sinoči sem bil v gledališču. Igrali so neko novo igro.«

B: »Ali je bilo kaj izrednega?«

A: »Edini resnično napet prizor je bil, ko so pisatelja vrgli iz gledališča.«

OTROSKA

Mati: »Kaj rišeš, Emica?«

Emica: »Kozo na travniku.«

Mati: »Kje pa je trava?«

Emica: »Kozja je vso pojedla.«

Mati: »A kje je koza?«

Emica: »Ali misliš, da bo ostala, če ni več trave?«

SKRB ZA KONJA

Kmetica (lekarnarju): »Prosim, gospod, naj razločno napišejo, katera zdravila so za mojega moža in katera za konja. Kako lahko se konju kaj zgodi, in prv zdaj pred žetvijo!«